TRST, petek
13. septembra 1957
Leto XIII. - Št. 218 (3753)

PRIMORSKI DNEVNIK

Cena 25 lir
Tel. 94-638, 93-808, 37-338
Poštnina plačana v gotovini

UREDNIŠTVO: UL. MONTECCHI št. 6, II. nad. — TELEFON 93-808 IN 94-638 — Poštni predal 559 — UPRAVA: UL. SV. FRANCISKA št. 20 — Tel. št. 37-338 — Podruž. GORICA: Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 33-82 — OGLASI: od 8.-12.30 in od 15.-18. - Telefon 37-338 — CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 80, finančno-upravni 120, osmrtnice 90 lir - Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 60 din.

MALI OGLASI: 20 lir beseda. - NAROČNINA: mesečna 480, vnaprej; četrtletna 1300, polletna 2500, celoletna 4900 lir. - FLRJ: Izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — ZA FLRJ: Agencija demokratičnega inozemskega tiska, Državna založba Slovenije, Ljubljana, Stritarjeva 3-I., tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 60 - KB - 1 - Z - 375 - izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ - Trst

Povratek predsednika Gronchija iz Irana

Pella bo danes poročal vladi o zunanjepolitičnem položaju

Vlada bo razpravljala tudi o vinski krizi - Na svojem zasedanju sta vodstvi PSI in KPI ponovno obsodili streljanje na kmete - Monarhist Covelli hvali demokristjansko vlado - Zahteve profesorjev

(Od našega dopisnika)

RIM, 12. — Predsednik republike Gronchi se je vrnil danes ob 16.15 iz Perzije z letalom na letališče Ciampino pri Rimu. Ko je letalo pristalo, so izstrelili v čast Gronchiju 21 salv iz topov. Letalo je odpotovalo iz Teherana ob 10. uri dopoldne. Na teheranskem letališču so se od Gronchija poslovili perzijski šah, cesarica Soraya, iranski ministrski predsednik in druge osebnosti. Gronchi je pred odhodom povabil šaha in Sorayo na uraden obisk v Italijo.

Pri svojem prihodu je predsednik izjavil: «Mislim da smo opravili koristno delo ter da lahko pričakujemo v bližnji bodočnosti dobre rezultate. Ravno zato menim, da niso potrebne dolge niti običajne formalne izjave. Prepustimo besedo dejstvom. Le-to je pametno dejanje, ki ga mnogi prečesto pozabljajo.» Nato se je Gronchi ponovno zahvalil za prisrčni sprejem v Iranu in za gostoljubnost iranskega ljudstva. Pri tem je poudaril, da je bil sprejem prisrčen, ker se je vršil v ozračju medsebojnega zaupanja. Sedaj smo daleč od miru ravno zato, ker smo daleč od zaupanja med narodi in ljudmi. Sodelovanje in prijateljstvo med Iranom in Italijo sta trdna in ne bosta samo v korist obeh držav, marveč v korist miru in blagostanja vseh.

Po svojem povratku iz Irana je odšel zunanji minister Pella k predsedniku vlade Zoliju, s katerim se je razgovarjal nad eno uro. Kasneje je Pella izjavil, da je podal Zoliju poročilo o potovanju v Iran, jutri pa bo poročal o tem in o splošnem političnem položaju na seji vlade.

Danes se je sestalo vodstvo Italijanske socialistične stranke in razpravljalo o političnem položaju. Predvsem so pretresli dogodke v Apuliji in izdali o tem poročilu, v katerem protestirajo proti politični usmeritvi, ki skuša s policijo in s silo orožja reševati vprašanja, ki zahtevajo uspešne gospodarske in socialne ukrepe, ki bi ublažili položaj in ogorčenje širokih plasti delavcev, katerih demonstracije so neizogibne in upravičene. Vodstvo stranke je poverilo socialističnima parlamentarnima skupinama, naj zahtevata od vlade, da odstrani vse tiste, ki odgovarjajo za javni red v pokrajini Brindisi, naj izvede preiskavo o udeležbi poslancev in predstavnikov kmetijskih organizacij ter naj da družinam žrtev primerno odškodnino. Vodstvo PSI je tudi zahtevalo, naj se policijskim silam pri čuvanju javnega reda odvzame strelno orožje.

Socialisti so tudi razpravljali o vinski krizi. V ta namen so tudi sprejeli resolucijo, ki jo je socialistična skupina že danes predložila poslanski zbornici. Resolucija obsoja predvsem ustreitev treh delavcev in predlaga razne ukrepe. Med drugim naj bi se ukinila trošarina na vino, onemogočilo naj bi se ponarejanje vina, vsaj 10 odstotkov letošnjega pridelka grozdja naj bi razni konzorcij pokupili z državnim jamstvom.

Vodstvo PSI je tudi imenovalo študijsko komisijo, ki bo izdelala volilni program stranke. Zasedanje vodstva se bo nadaljevalo jutri.

Danes je začelo zasedati tudi vodstvo Italijanske komunistične stranke, ki je tudi razpravljalo o dogodkih v Apuliji. Na zasedanju so podali tudi razna poročila. Togliatti je poročal o splošnem političnem položaju, Pajetta je govoril o stikih, ki jih je imel ob svojem obisku v Jugoslaviji, Longo pa o potovanju delegacije centralnega komiteja stranke v ZSSR.

Kot smo že poročali, bo o vinski krizi danes razpravljala tudi vlada. V ta namen je danes Zoli sprejel predsednika Zveze neposrednih obdelovalcev zemlje demokristjanskega poslanca Bonomija. Zoli se je razgovarjal o tem vprašanju tudi z ministrom za poljedelstvo Colombom. Tudi socialdemokratska sindikalna organizacija UIL je izdala sporočilo, v katerem zahteva med drugim ukinitev trošarine na vino ter obsoja tragične dogodke v S. Donaciju.

Novinar Mattei je danes intervjuval tajnika monarhistične stranke Covellija. Covelli je izrazil zaupanje v enobarvno Zolijevo vlado in dejal, da ni v tej vladi nobenega znaka usmeritve na levo. Kar se tiče zunanje politike je dejal, da monarhistična stranka neomejeno zaupa Pelli. Covelli je tudi očital liberalcem njihovo nasprotovanje enobarvni vladi in dejal, da delajo to zato, ker si želijo obnovitev štiristrankarske koalicije.

Malagodi pa je novinarjem izjavil, da bodo na bližnjem zasedanju poslanske zbornice liberalci postavili vladi jasno vprašanje glede smotrov in razvoja italijanske zunanje politike. Liberalci se namreč neupravičeno boje, da ta politika ni več stoodstotno atlantska.

Glede sestave delegacije, ki pojde na zasedanje glavne skupščine Združenih narodov, so se razširile vesti o nekaterih nasprotjih. Demokristjanski senator Azara naj bi zagovarjal mnenje, da je treba podpreti francosko stališče do Alžira. Pella pa naj bi zagovarjal nevtralnost v francosko-alžirskem sporu. Zato naj bi senatorja Azaro izključili iz sestave delegacije. Iz tega sklepajo, da se bo Italija pri glasovanju o alžirskem vprašanju vzdržala. O tem naj bi Pella obvestil tudi predsednika vlade med svojim obiskom.

Danes so se sestala tajništva sindikalnih organizacij profesorjev in proučila sindikalni položaj v zvezi z juridičnimi in gospodarskimi zahtevami vsega šolskega osebja. Na sestanku so ugotovili soglasnost gledišč glede sindikalnih zahtev in nujnost, da je treba tem zahtevam čimprej ugoditi. Pozvali so zato vlado in parlament, naj čimprej odobrita ukrepe za ureditev juridičnih in gospodarskih vprašanj nadzornega, vodilnega in učnega osebja vseh šol.

Minister za državne udeležbe Bo je danes v Milanu izjavil, da bodo v določenem roku ločili podjetja IRI od Confindustrie. Po ministrovem mnenju bo ta ločitev pripomogla k razčiščenju odnosov med javnimi in zasebnimi podjetji, ki lahko med seboj sodelujejo, upoštevajoč dejstvo, da so njihovi smotri različni.

A. P.

—«—

Burmanski delegat v OZN

Tudi zaradi Alžira naj se skliče posebno zasedanje

NEW YORK, 12 — Med današnjo razpravo o Madžarski v skupščini OZN je burmanski delegat U Tant izjavil, da njegova delegacija sicer «načelno sprejema» resolucijo 37 držav, predlagal pa je spremembo v smislu, da se v resoluciji namesto beseda «obsodba» uporabi beseda «obžalovanje». Nato pa je burmanski delegat izjavil, da uporablja OZN dvojno mero kar se tiče Madžarske in Alžira, ker so samo glede Madžarske sklicali posebno zasedanje skupščine. «Mi smo mnenja,» je dejal burmanski predstavnik, «da spada alžirsko vprašanje v isto kategorijo in je vsaj toliko važno in nujno kakor madžarska zadeva. V Alžiru se preliva kri vsak dan. Cemu se torej ni mislilo na sklicanje posebnega zasedanja, da bi razpravljali o resnem položaju v Alžiru?»

Predsednik skupščine pa je trdil, da sedanje zasedanje skupščine «s tehničnega stališča» ni posebno zasedanje, pač pa samo nadaljevanje dela enajstega zasedanja.

Francoski delegat je izrekel «presenečenje», ker je burmanski delegat sprožil alžirsko vprašanje, ki ni na dnevnem redu.

V začetku današnje seje je predsednik skupščine sporočil, da je vpisanih še 31 govornikov in zaradi tega bo poleg popoldanske seje še nočna seja, zato da se razprava zaključi še pred začetkom rednega zasedanja skupščine, ki se bo začelo v torek.

Predstavniki Kube, Kostarike, Spanije in Pakistana so podprli resolucijo zahodnih držav, albanski delegat pa je podprl sovjetsko in madžarsko tezo.

Na popoldanski seji je za burmanskim in francoskim delegatom govoril še češkoslovaški delegat, ki je podprl tezo Madžarske in SZ. Ker se za nočno sejo ni prijavil noben govornik, je bila ta odpovedana.

—«—

BEOGRAD, 12. — Delegacija jugoslovanske ljudske skupščine pod vodstvom predsednika Petra Stambolića je danes odpotovala z letalom na Kitajsko, kjer bo ostala do 15. oktobra kot gost vsekitajske ljudske skupščine.

Volitve v Nemčiji

Danes se zaključi volilna kampanja

Demagoško izkoriščanje «gospodarskega čudeža»

BONN, 12. — Volilna kampanja za novi Bundenstag se konča jutri opolnoči, 24-urni počitek bo omogočil volivcem, da se dokončno odločijo komu bodo oddali svoj glas.

Okrog 35 milijonov volivcev bo izvolilo 494 poslancev pri čemer je zanimivo, da bo vohlo tri milijone več žensk kot moških, 13 strank, ki se udeležujejo volitev, je postavilo okrog 3.000 kandidatov. Polovico poslancev bodo izvolili v 247 volilnih okrožjih z navadno večino, drugo polovico pa bodo izvolili po proporcionalnem sistemu v 11 deželah («Laender»).

Doslej je volilna kampanja potekala želo mirno; samo v zadnjem času se je nekoliko zaostrila. Pri tem je prišlo tudi do žalitev in so bile vložene nekatere tožbe zaradi obrekovanja. Danes zjutraj so vsi tisti, razen socialističnih, objavili čez celo stran demokrščanski oglas, v katerem se vidi slika ministra za ekonomijo Erharda, ki poziva Nemce, naj podprejo politiko, ki jim je zagotovila blagostanje. Demokristjani pozivajo javno mnenje, naj upošteva rezultate, ki so bili doseženi v preteklih letih, in naj ne težijo za socialističnimi eksperimenti. Socialdemokrati pa pozivajo javno mnenje, naj razbijejo «vladavino edine stranke». Socialistični voditelj Ollenhauer je izjavil, da bo njegova stranka navezala diplomatske stike z vzhodnoevropskimi državami in normalizirala odnose s Poljsko, če bo vodila prihodnjo vlado.

Po neki anketi sodijo, da dobe demokristjani 47 odstotkov glasov, socialisti 33 odstotkov, liberalni demokratje pa 9 odstotkov. Jutri zvečer bo Adenauer govoril v Frankfurtu, Ollenhauer pa v Hannovru.

Kot se torej vidi, brenkajo demokristjani na strune «gospodarskega čudeža», kot da bi bil njihova zasluga, ne pa sad naporov nemških delavcev in obilne ameriške pomoči. Demokristjani hočejo prikazati, da bi pomenila zmaga socialistov za Nemčijo veliko nesrečo. Pri tem gredo tako daleč, da prikazujejo Adenauerja kot nekega rešitelja domovine in nadčloveka. To pa kaže, da v Nemčiji fuehrerske težnje še niso izumrle, le da so se prelevile v drugo barvo.

Kar se tiče nemško-sovjetskih gospodarskih pogajanj sporočajo iz nemškega zunanjega ministrstva, da ne bodo odgovorili na zadnjo sovjetsko noto pred volitvami. Zdi pa se, da Nemci ne marajo podreti za sabo vseh mostov. Vodja nemške delegacije dr. Lahr je zato ostal v Moskvi.

—«—

Britansko poročilo o napadu na Egipt

LONDON, 12. — Britansko obrambno ministrstvo je danes objavilo poročilo o vojaških operacijah ob napadu na Egipt. Poročilo ne vsebuje nič novega, pač pa samo ponavlja vse dosedanje britanske obrazložitve. General Keightley, ki je vodil napad na Suez, govori med drugim, da je zahteval, naj ga obvestijo deset dni prej za začetek vojaških operacij, da pa je bil obveščen samo deset ur prej. Dalje trdi, da je zvedel šele 30. oktobra, da Izrael misli napasti Egipt. Po načrtih bi se moral Suez zavzeti 11. novembra in vse operacije bi se morale končati 12 dni po začetku le-

Pred spremembami v angleški vladi?

LONDON, 12. — Predsednik britanske vlade Mac Millan je po zatrjevanju tiska in političnih krogov danes govoril s kraljico o spremembah, ki jih misli izvesti v svoji vladi. Pozneje je Mac Millan sklical sejo vlade, da razpravlja o teh spremembah

Minister Guido Carli na zagrebškem sejmu

Minister se je s Hasanom Brkićem razgovarjal o konkretnih sredstvih za razširitev gospodarskega in finančnega sodelovanja med obema državama

ZAGREB, 12. — Italijanski minister za zunanjo trgovino Guido Carli je danes obiskal zagrebški velesejem v okviru dneva Italije. Ob prihodu sta italijanskega ministra sprejela predsednik jugoslovanskega odbora za zunanjo trgovino Hasan Brkić in predsednik zagrebškega velesejma, Brkić in Carli sta si skupaj ogledala italijanski paviljon, kjer ju je 105 razstavljavcev prisrčno pozdravilo.

Po pregledu paviljona, ki je trajal dve uri, je Hasan Brkić med drugim izjavil: «Res sem iznenaden nad velikim številom italijanskih razstavljavcev in nad visoko kakovostjo razstavljenih predmetov. Znano mi je, da so vaši industrijci že v tesnem stiku z jugoslovanskimi uvozniki, ki sedaj že soglasno zelo cenijo italijanske stroje, ki jih v veliki meri uporabljajo v okviru gospodarskega razvoja naše države. Tudi italijanski finalni izdelki zavzemajo v Jugoslaviji važno mesto v okviru nove politike o uvozu blaga za široko potrošnjo.

Zaradi tega bodo posli, ki jih bodo Italijani sklenili v Zagrebu, precejšnji, in uspeni, ki ga bodo imeli razstavljavci, bo prepričal vedno večje število italijanskih podjetij, da se udelezijo prihodnjega zagrebškega velesejma.»

Minister Carli pa je izjavil, da je gospodarska politika italijanske vlade do Jugoslavije olajšala in bo v bodoče še bolj olajšala izmenjavo med obema državama. Omenil je, da je Italija sedaj prvi kupec jugoslovanskih proizvodov in je na četrtem mestu jugoslovanskega uvoza.

Minister Carli je zatem poudaril, da je sprostitev uvoza iz Jugoslavije sedaj presegla 72 odstotkov ter je izrekel zadovoljstvo, da je bil znesek 30 milijonov dolarjev, ki je bil določen za finansiranje izvoza orodnega blaga v Jugoslavijo, v šestih mesecih skoraj v celoti izkoriščen.

Pred obiskom v italijanskem paviljonu sta si Hasan Brkić in minister Carli izmenjala misli o konkretnih sredstvih za razširitev italijansko-jugoslovanskega gospodarskega in finančnega sodelovanja, predvsem na področju elektrotehnike, kmetijstva in v nekaterih vejah kemijske in strojne industrije.

Tunizijska vlada zahteva umik vseh francoskih čet

Nove francoske izgube v Alžiru - Ni gotovo, ali bo predčasno sklicanje poslanske zbornice rešilo francosko vlado pred krizo

PARIZ, 12. — Iz Tunisa poročajo, da je predsednik Burgiba tokrat v svojem obljubljenem tedenskem govoru omenil obmejne incidente in dejal, da bo Tunizija konec prihodnjega meseca razpolagala z zadostno oborožitvijo, da lahko odbije kakršen koli napad. Tunizijski predsednik je razen tega dejal: «Uradno smo sporočili francoskemu poslaniku, da je treba umakniti francoske čete, ki so še na področju Gafse. Te čete predstavljajo nevarnost za naše enote na mejah. Mi pričakujemo odgovor Francije, toda če ga hitro ne bo, imamo dovolj sredstev, da pospešimo to evakuacijo.»

Burgiba je dejal, da je Tunizija s privolitvijo na postopno evakuacijo francoskih čet dala dovolj dokazov o strpnosti, toda zadnji incidenti je ne hrabrijo, da bi to strpnost še nadalje ohranila. Burgiba je tudi povedal, da se je davi razgovarjal s poslanikom ZDA, ni pa povedal nobenih podrobnosti o tem. Omenil je le to, da ameriška vlada z največjim zanimanjem sledi krizi in obmejnim incidentom.

Iz Alžira poročajo, da je 12.000 muslimanskih hribovcev zapustilo svoje koče ter se preselilo v sedem naselbin, ki so jim jih pripravili Francozi. To je le eleganten način francoskega izražanja, kajti v resnici gre za množično internacijo.

Včeraj je imel neki oddelek francoske pehote na področju Masqueray precejšnje izgube, in sicer 9 mrtvih in 11 ranjenih. Danes pa so številne letalske eskadrile za represalijo bombardirale in obstreljevale to področje.

Francozi tudi po svoje poročajo o zadnjih incidentih na alžirsko-tunizijski meji in trdijo, da so razne skupine «upornikov», ki so vdrle iz Tunizije, napadle francoske obmejne postojanke ter se nato vrnile čez mejo.

Včeraj so v Parizu zaplenili uradno glasilo francoske KP «France Nouvelle», ker je objavilo dve strani o položaju v Alžiru pod naslovom: «Inkvizicija ne bo ustavila ljudstva».

Sklep francoske vlade, da bo zahtevala predčasno sklicanje poslanske zbornice, tolmačijo nekateri francoski listi kot njeno polovično zmago. S tem bo namreč nekoliko odložila razpravljanje o agrarnih vprašanjih, toda izogniti se mu ne bo mogla. Finančni minister Gaillard sicer trdno vztraja pri blokiranju cene žita, toda zdi se, da je pripravljen popustiti pri ceni mleka. Politični položaj pa je vsekakor zmeden in vlada je s svojim sklepom prisilila stranke, da položaj ponovno proučijo. Če hočemo razumeti posledice vladnega sklepa, moramo upoštevati dva činitelja, ki določata francosko politično življenje: po eni strani kočljiv gospodarski položaj in socialna gibanja, po drugi strani pa bližnja debata v OZN, ki sili k sklepom za rešitev alžirskega spora.

Na gospodarskem področju so se stvari poslabšale, ko je minister Gaillard odredil pretekli mesec delno razvrednotenje franka in blokiranje cen v notranjosti, zato da bi izboljšal francosko gospodarstvo. Ti ukrepi so rodili dobre sadove v odnosih z inozemstvom, ker so zaustavili odtekanje deviz in zboljšali francosko trgovinsko bilanco v notranjosti pa niso mogli roditi zaželenih rezultatov. Blokiranje cen je povzročilo hudo nasprotovanje prizadetih kategorij, zlasti pa kmetov, bodisi ker so se odločili zanj prekasno, bodisi ker ga niso izvedli z zadostno strogostjo. Ko so nekatere skupine zahtevale, naj vlada napravi zanje izjemo, jim ni mogla ugoditi, ker bi šli drugače po vodi vsi njeni gospodarski načrti.

S tem se je agrarno vprašanje zaostrilo; zmerni poslanci in poujadisti so zato začeli takoj pritiskati na vlado, kar jo je prisililo, da je zahtevala sklicanje poslanske zbornice in s tem nekako prehitela svoje nasprotnike. Če bi namreč sklicali parlament za razpravljanje o kmetijskem vprašanju za 17. septembra, za razpravljanje o alžirskem pa 24. septembra, bi vlada padla ravno pred zasedanjem OZN. Tako se je temu trenutno izognila. Vprašanje je, ali bo vladi njen manever z Alžirom uspel. Na vsak način so še daleč od soglasja glede «okvirnega zakona» za Alžir, malo upanja pa je tudi, da bi sindikati sprejeli «mezdno premirje».

Pomoč Saudove Arabije Siriji če bo ta postala žrtev napada

Izraelski poslanik Eban se je razgovarjal z Dullesom o izvajanju Eisenhowerjeve doktrine

DAMASK, 12. — Vrhovni poveljnik sirskih čet gen. Bizri in ostali člani njegove delegacije so se danes vrnili iz Kaira v Damask. Pred odhodom iz Kaira je general Bizri izjavil agenciji za Srednji vzhod: «Nimamo tržišč, da bi jih branili proti tuji konkurenci in tudi nimamo kolonij, ki naj bi jih branili; imamo pa neodvisnost, ki jo moramo braniti. Ni mogoče misliti, da bi mi lahko napadli neko sosedno državo. Toda če bomo napadeni, se bomo na žive in mrtve borili proti sionistom in drugim.

V zvezi z nedavnimi dogodki je general Bizri izjavil: «Nismo odgovorni za korak nazaj v odnosih med ZDA in Sirijo. Ne posvečamo nobene pozornosti nedavni zmernosti v stališču Dullesa, ki vodi proti nam živčno vojno. Nismo sami. Sovjetska zveza ni zahtevala od Sirije, naj se odpove svoji neodvisnosti. Sirija in SZ sta dve državi, ki ju veže listina OZN. Sirija ni nikakor pripravljena odreči se svoji neodvisnosti in suverenosti, da bi napravila nekaj, kar bi bilo všeč enemu od obeh blokov».

V Bagdadu pa je poslanik Saudove Arabije izjavil, da bo Saudova Arabija v primeru napada na Sirijo dala na razpolago tej državi ali vsaki drugi državi, ki bi bila žrtev napada, vse svoje vire bodisi na podlagi pogodbe o medsebojni varnosti Arabske lige ali pa na podlagi pogodbe o medsebojni obrambi, ki je bila sklenjena med Saudovo Arabijo, Sirijo in Egiptom.

Clan sirskega parlamenta Antaki, ki je prišel v London na medparlamentarno konferenco, pa je izjavil, da nedavno pošiljanje orožja arabskim državam na podlagi Eisenhowerjeve doktrine ne ogroža sirske neodvisnosti, in je dodal, da prihaja edina grožnja proti neodvisnosti Sirije iz Izraela. Pripomnil je: «Jordanija ni grožnja za nas. Ce smo mi kupili orožje od Rusije, je to bilo zaradi tega, ker ga nismo mogli dobiti drugje. Moramo se braniti proti skupnemu sovražniku vseh Arabcev: Izraelu».

Agencija za Srednji vzhod pa poroča na podlagi poročila libanonske policije, da je danes prišlo ob sirsko-libanonski meji do spopada med libanonskimi orožniki in nekaterimi oboroženimi Sirci. Pri spopadu je bilo ubitih 9 Sircev in 3 libanonski orožniki.

Ista agencija poroča tudi, da so izraelske čete včeraj zasedle arabsko vas Tavafik ob sirski meji.

Medtem pa poročajo iz Washingtona, da se je izraelski poslanik Eban danes dolgo razgovarjal z ameriškim državnim tajnikom Dullesom. Po razgovoru je Eban izjavil, da je zahteval od Dullesa «zelo jasna pojasnila, da se bodo ZDA in druge miroljubne države odločno uprle napadom proti celovitosti in neodvisnosti države Srednjega vzhoda, vštevši Izraela».

Izjavil je tudi, da je bila glavna težnja njegovega razgovora «ogrožanje varnosti Srednjega vzhoda, ki izhaja iz sovražnosti sosednih držav proti Izraelu» in da se je ta «nevarnost povečala zaradi povečane oborožitve Sirije in Egipta».

Eban je izjavil, da se je o ameriških pobudah v primeru napada govorilo v skladu z določbami Eisenhowerjeve doktrine in v skladu z izjavami ameriškega predsednika od 9. aprila 1956, da bodo ZDA «spoštovale svoje obveznosti v okviru ustavnih sredstev in se uprle vsakemu napadu na tem področju».

Velike poplave v okolici Ankare

Veliko število človeških žrtev in ogromna škoda

ANKARA, 12 — Včeraj je nenadoma prišlo v Ankari do hudih poplav zaradi velikega deževja. Uradno so sporočili, da je zaradi poplav zgubilo življenje 86 oseb. Nad 300 ranjenih so pripeljali v bolnišnico. Toda podatki niso še dokončni.

Poplavljena je vsa okolica Ankare. Povsod se vidijo podrta drevesa, porušene hiše in prevrnjeni avtomobili. Zaradi močnega deževja je majhen potok Hadib narastel v močan hudournik, ki je nenadoma poplavil obsežno področje ter povzročil ogromno škodo.

Kmetje v bližnjih vaseh se pogrezajo do kolen v blato, ko skušajo rešiti še tisto, kar jim uspe najti med ruševinami svojih hiš. Večina žrtev te katastrofe, kakršne ne pomnijo na tem področju, so revni kmetje, ki jim je sila vode uničila vse njihovo imetje. Tisti, ki so se rešili, so se naselili na bližnjih gričih, kamor so nakopičili vse, kar so mogli rešiti. Povsod so na delu oddelki vojaštva. Na stotine vojakov brani radovednežem pristop na uničena področja, medtem ko skušajo inženirske čete s pomočjo buldožerjev odstraniti ruševine. Rdeči polmesec je postavil večje število šotorov za ponesrečence.

Ljubljana je sprejela Gomulko s cvetjem in z velikim navdušenjem

«V našem vsakdanjem delu povezujemo besedo socializem z besedo mir»

Tako je izjavil Gomulka na velikem zborovanju pred tovarno «Litostroj» - Govoril je o poljski poti v socializem in poudaril potrebo solidarnega nastopa vseh miroljubnih sil v svetu - Nadaljevanje razgovorov na Brionih

(Od našega dopisnika)

LJUBLJANA, 12. — Ljubljana je v imenu Slovenije priredila danes prisrčen sprejem poljski delegaciji, ki je zjutraj v spremstvu maršala Tita in Rankovića prispela v Ljubljano. Po pozdravih s predstavniki slovenske republike so se poljski gostje odpeljali najprej v vilo pod Rožnik, zatem pa so obiskali tovarno Litostroj. Po kosilu, ki ga je priredil Miha Marinko, so poljski gostje obiskali muzej narodnoosvobodilne borbe, nato pa so v spremstvu maršala Tita med potjo na Brione obiskali postojnsko jamo. Na vsej poti po Ljubljani, ki je bila okrašena s poljskimi in jugoslovanskimi zastavami in s cvetjem, ter po poti iz Ljubljane do Brionov je ljudstvo poljsko delegacijo zelo prisrčno pozdravljalo. Na poti proti Kopru, na mestu, kjer se odpre pogled na Tržaški zaliv in istrsko obalo, se je kolona avtomobilov nekaj časa ustavila. Poljski gostje so skupno z maršalom Titom uživali prekrasen razgled.

V Ljubljani se je pred tovarno Litostroj zbralo nad deset tisoč Ljubljančanov in delavcev tovarne, ki so poljsko delegacijo, potem ko si je ogledala tovarno, prisrčno in navdušeno pozdravljali. Zbranim sta govorila Miha Marinko in Vladislav Gomulka. Gomulka je posebno poudaril važnost kolektivne varnosti za mir v Evropi in potrebo solidarnega nastopa vseh miroljubnih sil v svetu. Ponovno je omenil nevarnost obnavljanja nemškega militarizma in nato govoril zbranim o naporih poljskega ljudstva pri izgradnji socializma. V zvezi s tem je Gomulka poudaril veliko važnost jugoslovanskih izkušenj pri gradnji socializma in je ugotovil, da je brez udeležbe najširših slojev ljudstva pri upravljanju v državi in gospodarstvu nemogoč nadaljnji hiter napredek.

V začetku svojega govora je Gomulka izrekel zadovoljstvo, da se je srečal z delovnim kolektivom Litostroja, ki je eno vodilnih podjetij Jugoslavije in primer, kako se v socializmu premagujejo države pri gradnji socialistične industrije. «Tu v vašem podjetju, na tem zborovanju, čutimo plamteče srce delavskega razreda vaše države, ki je poleg patriotičnega ponosa nad pridobitvami nove Jugoslavije navdahnjena z občutkom proletarskega internacionalizma in nezlomljive solidarnosti s silami socializma v svetu. «Poljski delavski razred, je pripomnil Gomulka, je navdahnjem z istim duhom. Poljsko ljudstvo želi razvijati in krepiti prijateljske odnose in sodelovanje z bratskimi narodi Jugoslavije.» Omenil je nato tradicionalno prijateljstvo poljskega in jugoslovanskega ljudstva. «V dobi, ko so bili prekinjeni prijateljski odnosi med obema državama na škodo vsega delavskega gibanja, je poudaril Gomulka, sta vaš delavski razred in vaše ljudstvo pokazala veliko odločnost duha. Ta doba pa spada sedaj v preteklost. Mednarodno delavsko gibanje je stopilo v proces obnove, ki je posebno prišel do izraza po dvajsetem kongresu KP SZ, ki je odprl perspektive za nove zmage v razvoju socializma.»

Velik del svojega govora je Gomulka posvetil naporom poljskega ljudstva v obnovi države po vojni in socialistični izgradnji. «Po 8. oktobru, je poudaril Gomulka, je Poljska stopila v novo dobo razvoja. V skladu z voljo poljskega delavskega razreda in s podporo ogromne večine ljudstva, upoštevajoč gospodarske in zgodovinske pogoje poljske tradicije gremo v socializem po naši, poljski, poti. Na tej poti nam pomagajo tudi vaše izkušnje. Danes bolj kot kdaj prej vidimo, da je brez tesne povezanosti partije in ljudske oblasti z množicami, brez povečanja njihove udeležbe pri upravljanju v državi in gospodarstvu nemogoč nadaljnji, hiter napredek. V tem smislu razširjamo pooblastila ljudskih odborov, v tovarnah pa so zrastli delavski sveti. Na vasi je partija določila nove smernice svoje politike.»

«Uspehi naše socialistične izgradnje, je dalje poudaril Gomulka, so tesno povezani z vprašanjem miru in varnosti v Evropi. Zato v našem vsakdanjem delu povezujemo besedo socializem z besedo mir, kajti socializem je dejansko mir. Socializem pomeni mirno in varno življenje naših družin. In če socializem ne bi pomenil nič drugega, temveč samo likvidacijo vojne nevarnosti, bi veljalo samo za ta cilj odločno boriti se. Za zagotovitev miru pa je potrebna solidarnost vseh miroljubnih sil v svetu, kajti edino ta solidarnost lahko prepreči načrte napadalnih krogov.»

Gomulka je ponovno omenil nevarnost obnove nemškega militarizma in je ugotovil, da bi uresničenje kolektivne varnosti v Evropi pripomogla k likvidaciji blokov, umiku tujih čet in normalizacije odnosov v Evropi, kar bi najbolj pozitivno vplivalo na svetovni mir.

«Z zadovoljstvom ugotavljam, je dodal Gomulka, da cilji naše politike na mednarodnem področju v tem pogledu soglašajo. Poljska in Jugoslavija ne bosta popustili v svojih stremljenjih, da se zagotovi mir in miren razvoj človeštva. Prepričani smo, da bo vedno tesnejše sodelovanje med našima partijama in državama važen činitelj za krepitev socialističnih sil na vsem svetu in nov prispevek k stvari ohranitve miru.» je zaključil Gomulka poudarjajoč, da je to cilj obiska poljske delegacije in razgovorov z jugoslovanskimi voditelji.

B. B.

—«—

Čuenlajev razgovor z Vukmanovićem

PARIZ, 12. — Podpredsednik zveznega izvršnega sveta FLRJ Svetozar Vukmanović je prispel danes s svojim spremstvom v Peking. Po prihodu v Peking je delegacija obiskala predsednika vlade Cuenlaja, ki ji je nocoj priredil sprejem. Na sprejemu sta Vukmanović in Cuenlaj izmenjala zdravici, v kateri sta poudarila uspešen razvoj medsebojnih odnosov in pripravljenost obeh vlad za nadaljnjo krepitev sodelovanja. Vukmanović je posebno poudaril škodljivost umetnih in drugih ovir v razvoju gospodarskih in političnih odnosov med posameznimi državami, zlasti pa škodljivost nepriznavanja zakonitih pravic Kitajske.

—«—

Makarios v New Yorku

NEW YORK, 12. — Nadškof Makarios je prišel danes v New York z ladjo «Queen Frederika» z namenom, da sodeluje z grško vlado in obrazloži ameriškemu ljudstvu ciprsko zadevo.

V razgovoru z novinarji na ladji je nadškof izjavil, da ne misli zahtevati fondov za podpiranje gibanja za neodvisnost Cipra in da želi dobiti samo moralno podporo ZDA.

Ko so ga vprašali, če se misli sestati z Eisenhowerjem ali z Dullesom, je Makarios odgovoril: «Nimam določenih načrtov, da grem v Washington ali pa da zahtevam sestanek.»

—«—

Italijanska trgovina z inozemstvom

RIM, 12 — V prvih sedmih mesecih letos je znašala vrednost italijanskega uvoza 1330,5 milijarde lir, vrednost izvoza pa 905,1 milijarde lir. V primerjavi z isto dobo leta 1956 se je uvoz zvišal za 14,9 odst., izvoz pa za 21,4 odst. Primanjkljaj trgovinske bilance je v tej dobi znašal 425,4 milijarde lir, to je 3,2 odstotka več kakor v prvih sedmih mesecih 1956. leta.

—«—

Bojne ladje iz SZ v Splitu

SPLIT, 12. — Danes je v splitsko pristanišče priplul odred sovjetske baltiške mornarice, križarka «Zdanov» in rušilec «Svobodni», pod poveljstvom namestnika poveljnika baltiškega brodovja viceadmirala Kotova, ki je takoj po prihodu obiskal poveljnika jugoslovanske mornarice admirala Jerkovića. Enote sovjetske mornarice bodo ostale v Splitu do 21. septembra.

Viceadmiral Kotov bo prispel jutri z letalom v Beograd, kjer ga bo sprejel generalni polkovnik Ivan Gošnjak.

V Arkansasu novi napadi belcev na črnske dijake

Črnci ne bodo pri volitvah več podprli guvernerja, ki je pri prejšnjih volitvah prikrival svoj rasizem

WASHINGTON, 12 — Šele sedaj se je zvedelo, da so v malem mestu Ozark v severnem Arkansasu nastali pretekli teden ob začetku šolskega leta incidenti. Policija je svetovala trem črnskim dijakom, ki so vpisani v licej, naj ostanejo doma, medtem ko so dva dni obiskovali pouk. Belci so dijake pretepli in nekdo je skušal povoziti s svojim avtom dva dijaka, ko sta se vračala domov. Doslej so te incidente prikrivali. V Little Rocku pa sta se dva dijaka, ki so jima prepovedali obiskovati šolo za belce, vpisala na šolo za črnce. Zdi se, da bodo tudi ostali črnski dijaki sledili njunemu zgledu vsaj za prvi semester, ker nič ne kaže, da bodo uveljavili sklep o plemenski integraciji. To najbolje kaže, kako hud pritisk se izvaja na črnce.

Kakor smo že včeraj pisali, je Eisenhower sprejel predlog guvernerja Faubusa za skupni sestanek. Eisenhower je določil sestanek za jutri popoldne ali soboto zjutraj. Doslej pa ni Faubus še sporočil, kdaj se namerava sestati s predsednikom.

Kasneje so sporočili, da sta se predsednik Eisenhower in guverner Faubus domenila, da se sestaneta v soboto zjutraj v Newportu. Sestanka se bosta udeležila tudi minister za sodstvo Brownell in glavni Eisenhowerjev svetovalec Adams Sherman. V Little Rocku so v guvernerjevih krogih izjavili, da gre Faubus v Newport zato, da se bo razgovarjal, ne pa zato, da bi kapituliral. Zvezni sodnik v Nashvilleu je izdal odredbo, s katero prepoveduje vse poskuse preprečevanja plemenske integracije v šolah.

V Nashvillu je policija že večkrat aretirala in izpustila rasističnega agitatorja Johna Kasperja, ki hujska k nemirom in ki je znan po svojih fašističnih težnjah. Sodišče v Knoxvillu ga je obsodilo zaradi povzročenih nemirov na 250 dolarjev globe in če jih ne bo plačal, bo moral sedeti 133 dni.

Po vseh Združenih državah se nadaljuje polemika o plemenski integraciji med belci in črnci. Predsednik Eisenhower priporoča potrpljenje, kar so, kot smo že videli, nekateri ameriški listi obsodili. Vsekakor izražajo v krogih kongresa in v vodstvu obeh strank zaskrbljenost zaradi ravnanja guvernerja Faubusa, ki podžiga rasistično mržnjo. Črnski tednik «Arkansas State Press» pa piše: «Črnci so zgrešili, ko so izvolili leta 1955 Faubusa za guvernerja. Toda to

Vreme včeraj: Najvišja temperatura 24,1, najnižja 19,5, zračni tlak 1003,8, vlaga 80 odst., 0,2 mm padavin, morje rahlo razgibano, temperatura morja 22,5.
Vreme danes: Pretežno oblačno z delnimi razjasnitvami.

Tržaški dnevnik

Danes, PETEK, 13. septembra Virgilij, Večedrag
Sonce vzide ob 5.40 in zatone ob 18.21. Dolžina dneva 12.41. Luna vzide ob 20.06 in zatone ob 9.49.
Jutri, SOBOTA, 14. septembra Ciprijan, Zremil

Seja skupine občinskih svetovalcev KD

Dvajset svetovalcev KD bo predložilo ostavko

Tudi vodstvo PRI je pozvalo svoja predstavnika, naj podata ostavko - Neizbežen razpust občinskega sveta in imenovanje komisarja

Demokristjanski svetovalci tržaškega občinskega sveta so na včerajšnjem sestanku sklenili, da bodo na prihodnji seji občinskega sveta podali ostavko. S tem so svetovalci KD izpolnili sklep svojega pokrajinskega vodstva, ki se je na zadnji seji izjavilo za razpustitev občinskega sveta, češ da v sedanjem političnem sestavu občinskega sveta ni več mogoče sestaviti odbora, ki bi užival podporo večine svetovalcev.

S tem dejanjem bodo demokristjani povzročili gotov razpust občinskega sveta in imenovanje prefekturnega komisarja na občini. To pomeni, da bodo tržaški volivci poklicani, da najkasneje v šestih mesecih po imenovanju prefekturnega komisarja izvolijo nov občinski svet, oziroma da bodo morale biti razpisane nove občinske volitve.

Poleg demokristjanov je tudi vodstvo republikanske stranke pozvalo svoja dva svetovalca, naj na prihodnji seji občinskega sveta podata ostavko. Tudi PRI je ugotovil, da je za sedaj najbolje, da se nevzdržni položaj na občini reši z novimi volitvami. Druge stranke pa za sedaj še niso formalno pozvale svojih svetovalcev, naj podajo ostavko. Kljub temu pa se ve, da je tržaška federacija PSDI že izjavila, da je v sedanjem položaju najbolje razpustiti občinski svet in prepustiti volivcem dokončno odločitev na novih volitvah.

Za sedaj je torej že gotovo, da bodo na prvi seji občinskega sveta podali ostavko demokristjanski in republikanski svetovalci, t. j. 22 od 60 svetovalcev (20 KD in 2 PRI). Toda njihova ostavka ne more še povzročiti razpusta občinskega sveta, ker je za razpust potrebno, da poda ostavko najmanj polovica svetovalcev, oziroma najmanj 30 od 60 izvoljenih svetovalcev. Sicer pa bo zelo težko, da se bo občinski svet obdržal pri življenju z ostalimi svetovalci. Znano je, da je MSI sklenil ravnati se po položaju, ki bo nastal na prihodnji seji občinskega sveta. Znalo bi se zgoditi, da bi kaka druga stranka predlagala sestavo občinskega odbora brez demokristjanov in republikancev.

V tem primeru bi oil lahko izvoljen odbor z večino komunističnih svetovalcev. To je teoretično možno. Toda če bi prišlo do tega položaja, bi zadostovalo, da poda ostavko še 9 misinov, pa se mora občinski svet razpustiti, ker bi število svetovalcev, ki so odstopili, preseglo polovico izvoljenih svetovalcev. In prav na ta morebitni položaj računaje fašisti, da bi se lahko v prihodnji volilni kampanji ponašali, da so oni preprečili izvolitev komunističnega ali kakega drugega levičarskega župana in levičarski odbor.

Dejansko pa je sedaj že gotovo, da bo občinski svet razpuščen in da bodo morale biti razpisane nove volitve.

Kot torej vidimo, se je delovanje sedanjega občinskega sveta, ki je bil izvoljen na lanskih majskih volitvah in ki je do sedaj takorekoč živel iz dneva v dan, zaključilo, ne da bi v enem letu svojega življenja rešil najosnovnejša občinska vprašanja. Niti letošnji proračun ni bil sprejet, ker ga je večina svetovalcev zavrnila. Za to neuspešno delovanje občinskega sveta nosijo največjo odgovornost demokristjani, ki so od prvega dne po lanskih volitvah zavračali sodelovanje z demokratičnimi in naprednimi silami. Takoj po prvem poizkusu s trostrankarskim odborom (KD, PSDI in PRI), ki je objavil dokaj sprejemljiv občinski program, demokristjani niso spoštovali sprejetih obveznosti in je bil zato trostrankarski odbor prisiljen podati ostavko. Preteklega aprila pa je KD poskusila s svojim enobarvnim odborom s podporo fašistov in monarhistov. Toda tudi ta sramotna rešitev za demokratični Trst ni mogla dolgo trajati, ker je med samimi demokristjani nastal upor proti zavezništvu s fašisti. Vse nadaljnje predloge levičarskih strank za sestavo levo usmerjenega odbora pa je KD zavrnila in s tem povzročila sedanji položaj, ki se bo končal z razpustitvijo občinskega sveta in z imenovanjem prefekturnega komisarja na občini. Zato vso krivdo za dosedanje neuspešno delovanje občinske uprave in za imenovanje komisarja nosi KD.

—«»—

Zakonski osnutek za ureditev sodnih stanovanjskih izgonov

Pokrajinsko vodstvo PSDI sporoča, da je včeraj poslalo nacionalnemu tajništvu stranke in socialdemokratskim parlamentarcem zakonski osnutek, ki naj bi uredil vprašanje prisilnih sodnih izgonov v našem mestu. V izjavi je nadalje rečeno, da so tržaški socialdemokrati vedno z zanimanjem spremljali to vprašanje in podprli iniciative družin, ki so bile izgnane iz stanovanj, ter izražajo upanje, da bo socialdemokratskim poslancem in senatorjem uspelo čim prej doseči odobritev omenjenega zakonskega osnutka.

***

Najemniki in podnajemniki stanovanj v Ul. Coroneo 5—7 bodo nocoj ob 20.30 priredili tiskovno konferenco na sedežu Združenja stanovanjskih upravičencev na Korzu Garibaldi štev. 4.

—«»—

Sprejem na Dunaju

Sinoči je tržaška delegacija, ki je uradno obiskala dunajski mednarodni velesejem, sodelovala na sprejemu, katerega je priredil italijanski veleposlanik na Dunaju in katerega se je udeležil med drugimi osebnostmi tudi avstrijski minister za zunanje zadeve Figl.

Prof. Gregoretti odlikovan

Predsednik republike je odlikoval predsednika tržaške pokrajine prof. Gregorettija za komturja za zasluge italijanske republike (Commendatore al Merito della Repubblica italijana), za njegove zasluge v javnem življenju in na vzgojnem področju.

Prof. Gregoretti je diplomiral v italijanski in nemški literaturi in že od svojih mladih let poučuje ter je sedaj stalni profesor na realni gimnaziji «G. Oberdan». Kot dolgoletni vodilni član demokristjanske stranke je bil že na prvih občinskih volitvah po vojni izvoljen za občinskega svetovalca in je bil devet let vodja demokristjanske skupine v tržaškem občinskem svetu. Na zadnjih upravnih volitvah pa je bil izvoljen za pokrajinskega svetovalca KD in je nato postal predsednik tržaške pokrajine. Poleg tega je prof. Gregoretti tudi predsednik pokrajinskega protituberkulozneg konzorcija, predsednik protituberkulozne ustanove Petitti di Roreto in Saul D. Midiano ter član mnogih drugih krajevnih in vsedržavnih ustanov ter združenj.

Čestitkam, ki so mu jih izrekli pokrajinski svetovalci na sinočnji seji se pridružuje tudi naš list.

S sinočnje seje tržaškega pokrajinskega sveta

IACP je za zidanje 508 stanovanj zaprosil 1.345 milijonov kredita

Zavod za ljudske hiše je dobil naročilo, naj pripravi načrte za zidanje hiš v naselju S. Sergio v skupni vrednosti 1.8 milijarde lir

Na sinočnji izredni seji pokrajinskega sveta so razpravljali samo o navadnih upravnih vprašanjih. Ob začetku seje je predsednik prof. Gregoretti sporočil svetovalcem, da je pretekli torek sprejel na sedežu pokrajine delegacijo francoskih bojevnikov, nakar je odbornik za javna dela predložil v potrditev sklep o razširitvi in adaptaciji prostorov državnega zavoda za umetnost, kjer bodo namestili kovinski laboratorij.

Nato je predsednik odgovoril na vprašanje, ki mu ga je postavila na pretekli seji demokristjanska svetovalka Eulambio o delovanju zavoda za ljudske hiše (IACP). Svetovalka je v svojem vprašanju izrazila zaskrbljenost zaradi vedno manjših nakazil omenjenemu zavodu za zidanje ljudskih stanovanj in je zato zaprosila predsednika, naj se zanima glede tega važnega vprašanja, ki zanima na tisoče družin brez stanovanja. Prof. Gregoretti je dejal, da mu je vodstvo IACP sporočilo sledeče stanje zidanja ljudskih stanovanj in načrtov za najbližnjo prihodnost: z nakazili področnega proračuna za finančno leto 1954-1955 je zavod dobil 1 milijardo 600 milijonov lir za zidanje 516 stanovanj, 1955-56 500 milijonov za 182 stanovanj, 1957-57 450 milijonov za 194 stanovanj. Zavod predvideva, da bo z ostanki gornjih nakazil lahko sezidal še nadaljnjih 35 stanovanj. Ministrstvo za javna dela je za finančno leto 1955-1956 nakazalo 350 milijonov lir za 139 stanovanj, nadalje je zavod dobil še 100 milijonov za 34 novih stanovanj, za 1957-1958. leto pa so zaprosili 1345 milijonov lir za 508 stanovanj. Poleg tega pa je Zavod za ljudske hiše dobil naročilo, naj pripravi načrte za zidanje novih stanovanj v novem naselju S. Sergio, v industrijskem pristanišču, za skupno vrednost 1 milijardo 800 milijonov lir, ki naj bi bila sezidana v letih 1959-1960, INACASA pa bo sezidal za 1 milijardo lir stanovanj. Glede možnosti finansiranja za zidanje ljudskih stanovanj po rotacijskem skladu pa je prof. Gregoretti dejal, da je uprava sklada nakazala IACP 60 milijonov lir. Čeprav je ta vsota skoraj neznatna, vendar predstavlja ves denar, ki ga ima rotacijski sklad na razpolago za zidanje stanovanj, ker so ta nakazila odvisna od vračil posojil, ki so bila v preteklih letih izdana za zidanje stanovanj po načrtu «Aldisio».

Nadalje so odborniki predložili v odobritev vrsto navadnih upravnih sklepov, ki so bili skoraj vsi soglasno sprejeti. Med drugimi sklepi so svetovalci soglasno potrdili sklep o vračilu šolskih stroškov nezakonskim otrokom, ki jih podpira pokrajinska uprava. V poštev pridejo zlasti otroci, ki obiskujejo nižjo strokovno šolo. Do sedaj je pokrajina vrnila do največ 8000 lir letno stroškov za knjige in druge potrebščine na otroka. Tako je bilo v letošnjem proračunu določenih 800.000 lir za 100 otrok. Za prihodnje leto pa bo pokrajina dala 1 milijon za 100 otrok, ali 10.000 lir na otroka, zato ker so se šolski stroški v zadnjih letih zvišali.

Precej živahna razprava se je razvila pred glasovanjem sklepa o nakazilu 20.000 lir za podporo umetniški razstavi, ki so jo te dni priredili v miramarskem gradu. Komunistični svetovalec Weiss je ugotovil, da je bila ta razstava na zelo nizki ravni, kar so mu pritrdili še mnogi drugi svetovalci KD in desnice. Kljub temu pa so za podporo glasovali vsi svetovalci, češ da je treba podpreti umetniške iniciative, čeprav ne ustrezajo tisti umetniški ravni, ki bi jo morali pričakovati. Poleg tega so svetovalci sprejeli še nekaj sklepov o nakupu živil za umobolnico pri Sv. Ivanu in sklep za razširitev in popravilo občinske ceste St. Florjan-Lazaret.

Ob zaključku seje je predsednik prof. Gregoretti sporočil, da se je s snočnjo sejo zaključilo izredno zasedanje in da bo prva redna seja jesenskega zasedanja drugi ponedeljek prihodnjega meseca.

Sklep protestnega sindikalnega zborovanja pred sodno palačo

Tržaški kovinarji bodo borbo še zaostrili če delodajalci ne pristanejo na pogajanja

Solidarnostno pismo tržiških sindikatov: Stavke utegnejo zajeti tudi tržiške ladjedelnice, tako da bi stavkalo okrog 15.000 kovinarjev

Kljub dežju so se včeraj popoldne ob napovedani uri zbrali na trgu pred sodno palačo na protestnem zborovanju delavci iz obratov CRDA in Tržaškega arzenala, kjer so ponovno izrazili svoje nezadovoljstvo spričo zavlačevanj pri pogajanjih na Uradu za delo in odločno voljo, da dokončajo borbo za zaščito svojih pravic. Že ob 15.30 so zapustili delo v obratih CRDA in Tržaškem arzenalu, nato pa odšli na enotno zborovanje. Zbranim delavcem je najprej govoril tajnik Pokrajinske zveze kovinarjev FIOM prof. Sema. V začetku svojega govora je predvsem pozdravil delavce ladjedelnice Sv. Justa, ki so aktivno sodelovali v borbi skupno s svojimi delovnimi tovariši v omenjenih podjetjih in so dosegli prvi uspeh v svojem podjetju glede odškodnine za zdravju škodljiva dela itd. Nato je govornik energično protestiral, ker kvestura ni dovolila zborovanja na trgu, za katerega sta zaprosili sindikalni organizaciji. Značilno je, je poudaril prof. Sema, da so nas poslali na ta trg med sodno palačo in Uradom za delo. Nato je poudaril, da bi se lahko izognili stavkam kovinarskih delavcev, v korist prizadetih, njihovih družin in mestnega gospodarstva, če industrijci ne bi bili tako ozkosrčni in trmasti. Spričo takega nerazumevanja delodajalcev so bili delavci prisiljeni na stavko, da bi zaščitili svoje pravice. V soboto bo ponovno sestanek na Uradu za delo; to bo pa zadnji sestanek. Če na tem sestanku ne bodo delodajalci pristali na konkretna pogajanja in ne bodo pokazali svoje dobre volje, se bo borba zaostrila, kajti niti delavci niti sindikalni predstavniki se ne bodo zadovoljili z drobtinicami, ki bi padle z bogato obložene mize mastnih zaslužkov teh podjetij. Sindikalni zastopniki pa so se tudi obvezali pred svojimi člani, da ne bodo nikakor pristali na nadaljnja zavlačevanja pogajanj. Prof. Sema je nadalje podčrtal, da so zahteve delavcev v obratih CRDA in Tržaškem arzenalu popolnoma upravičene in sprejemljive, medtem ko je neutemeljeno opravičilo delodajalcev glede težkih gospodarskih razmer omenjenih podjetij. Ladjedelnica Sv. Marka ima n. pr. zagotovljena naročila do leta 1961; Tržaški arzenal pa dela s 122 odstotki svoje zmogljivosti. Italijanski kovinarski delavci so najslabše plačani na celem svetu, razen na Japonskem, poleg tega pa tržaški kovinarji v obratih CRDA in Tržaškem arzenalu dobivajo mesečno od 6 do 12 tisoč lir manj kot njihovi delovni tovariši v enakih podjetjih v Genovi. Vrhu vsega tega pa se je zadnja leta znatno zvišala v tržaških podjetjih produkcija, kakor tudi produktivnost dela. V ladjedelnici Sv. Marka se je n. pr. v zadnjih mesecih znižalo število delovnih dni pri gradnji 31.000-tonske ladje od 13 dni na 7 za vsako tono. Produktivnost dela se je torej v tem primeru podvojila, medtem ko delavci niso za to dobili niti ene lire več. Da sploh ne govorimo o mesečnih prejemkih (35 do 40 tisoč lir), ki nikakor ne zadostujejo za povprečno delavsko družino v sedanjih razmerah in porastu cen.

Značilno in zelo zgovorno je tudi poročilo skupine strokovnjakov obratov CRDA, ki so obiskali ladjedelnice v severnih državah in ugotovil, da je tam rentabilnost delavcev odlična tudi zaradi poštene organizacije v podjetjih, ki ne dovoljuje, da bi delavcem zniževali prejemke akordnega dela. Tudi v Trstu bi bilo glede tega bolje in bi imeli korist od tega delavci kakor tudi podjetje, če bi upoštevali in izvajali to načelo, kakor tržaški kovinarji tudi zahtevajo.

Nato je govornik poudaril, da je nujno potrebno ločiti podjetja, ki spadajo v okvir IRI od Confindustrie, ker industrijalci izrabljajo prav ta podjetja v svoji borbi proti delavskemu razredu; škoda pa, ki jo ta podjetja trpijo vsled tega, pade na ramena italijanskih davkoplačevalcev. Tudi vladni generalni komisar, je dejal govornik, se je v tej zadevi postavil na stran industrialcev, ko je stavil kot pogoj za razgovore prenehanje stavke, medtem ko ni zahteval nobenega jamstva in zagotovil od delodajalcev. Delavci so bili prisiljeni na stavko zaradi trmoglavosti delodajalcev in ne bodo odnehali, pač pa bodo svojo borbo še bolj zaostrili, če zadeva ne bo ugodno rešena, tembolj ker je vse prebivalstvo solidarno z njimi.

Nato je govoril tajnik strokovne zveze kovinarjev stare Delavske zbornice, ki je poudaril, da je borba zelo ostra in da se ta zadeva vleče že nekaj let. Ožigosal je namene nekaterih krogov, ki bi hoteli razbiti enotnost kovinarjev in ki vlečejo na dan razne laži proti gotovim dejstvom in utemeljenim ugotovitvam delavcev. Ko je tudi ta govornik poudaril, da so italijanski delavci najslabše plačani, v Trstu pa še manj kot v Genovi, je omenil, da je na nekem razgovoru dr. Palamara dejal, da je vprašanje mezd vsedržavnega značaja. No, je poudaril govornik, mi ne govorimo o splošnem vprašanju mezd, mi hočemo izenačenje z mezdami, ki jih dobivajo delavci v Genovi.

Nato je prečital pismo treh sindikalnih organizacij iz Tržiča, katerih predstavniki sicer niso prišli na včerajšnje zborovanje, so pa sporočili, da se tržiški kovinarji pridružujejo borbi svojih tržaških delovnih tovarišev. Te izjave so prisotni delavci sprejeli z burnim ploskanjem, ker se dobro zavedajo, kako velikega pomena so. Zdaj se ne bi borilo samo 7000 tržaških delavcev, pač pa z njimi še 8000 delavcev obratov CRDA v Tržiču. Vsekakor bodo morali delodajalci upoštevati to število, še bolj pa odločnost, borbenost in enotnost tržaških in tržiških kovinarjev. Tako je tudi poudaril predstavnik Delavske zbornice, ki je ob zaključku svojega govora dejal, da delavci pričakujejo zdaj odkrito in jasno besedo delodajalcev, ki na dosedanjih sestankih niso povedali še nič novega. Če v soboto delodajalci ne bodo pristali na konkretna pogajanja in ne bodo pokazali svoje dobre volje, se bo borba zaostrila z novimi stavkami; vsa odgovornost pa bo padla izključno na delodajalca.

—«»—

Napovedane splavitve

V soboto dopoldne ob 10.30 bodo postavili v morje v stanem pristanišču motorno ladjo «Birda», katero je zgradila ladjedelnica «Fratelli Pipo». Ladje ne bodo splavili, temveč jo bo pontonski žerjav «Ursus» dvignil z obale in postavil v morje. Nova ladja ima 499 bruto registrskih ton in 830 neto ton ter jo grade za tržaško pomorsko družbo «Ter-navi», ki jo bo uporabila — kot že podobno ladjo zgrajeno v isti ladjedelnici — za vožnje na redni progi proti Rdečemu morju.

V ladjedelnici Sv. Marka bodo 21. septembra splavili 36.000-tonsko turbocisterno «Maria Rosa Augusta», katero grade za pomorsko družbo «Prora» iz Palerma. Ladja bo dolga 102 metra in bo razvijala brzino 17 milj na uro.

85. rojstni dan Mihaela Benčine

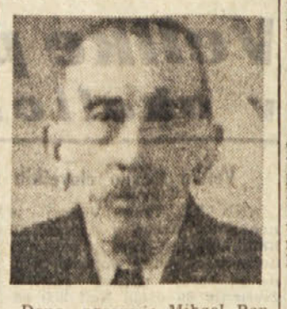

Danes praznuje Mihael Benčina svoj 85. rojstni dan. Čeprav mu je bila življenjska pot trda in naporna, je vedno znal premostiti vse težave in praznuje danes v krogu svojih drugih še čil in zdrav zavidanja vreden jubilej.

Čestitkam sorodnikov, prijateljev in znancev se pridružuje tudi uredništvo «Primorskega dnevnika», ki želi svojemu zvestemu čitatelju še mnogo let zdravja in vedrosti.

Obvestilo gostilničarjem

Slovensko gospodarsko združenje obvesča vse svoje člane gostilničarje in lastnike drugih gostinskih obratov (barov, bifejev itd.), ki so prejeli ali bodo prejeli od policijskih oblasti obrazce glede razvrstitve lokalov po kategorijah, da naj se za pojasnila in izpolnitev obrazcev obrnejo na tajništvo združenja vsak delavnik od 9.—12. in 16.—18. ure v Ul. F. Filzi 8, tel. 37-808.

Azijska mrzlica tudi na «Vulcanii»

68 potnikov, ki so se vozili na prekooceanski potniški ladji «Vulcania» proti New Yorku je zbolelo za azijsko mrzlico. Ladja je odplula iz Trsta 28. septembra in priplula v New York včeraj z 963 potniki na krovu, med katerimi je tudi nekaj Tržačanov. Zdravniki na ladji sporočajo, da gre za lažje primere in da so že vsi bolniki v glavnem okrevali.

Kljub temu pa je prišlo v New Yorku med pristaniškimi delavci do protestov in niso hoteli izkrcati tovora in potnikov, vse dokler ni mednarodno združenje pristaniških delavcev zagotovilo, da bodo uživali delavci in njih družine v primeru obolenja posebno pomoč.

—«»—

Tečaj slovenščine za prodajalce Beltrame

ENALC je v teh dneh začel s tečajem slovenščine in nemščine za uslužbence podjetja Beltrame. Gre za «hiter» tečaj, ki stremi predvsem za tem, da se uslužbenci lahko pomenijo s strankami, ki govorijo v omenjenih jezikih. Tečaja, ki je vsak večer od 19. do 20. ure, se udeležuje 15 prodajalcev.

—«»—

Opozorilo kmetovalcem

Kmečka zveza in Zveza malih posestnikov obveščata vse kmetovalce, da morajo do 20. septembra prijaviti občinskemu davčnemu uradu vse morebitne spremembe dohodkov.

Za vsa pojasnila in izpolnitev ustreznih prijav naj se prizadeti obrnejo na tajništvo KZ in ZMP v Ul. Geppa 9.

—«»—

Telex z Marokom

Poštno ravnateljstvo sporoča, da je služba Telex raztegnjena na Maroko, in sicer preko mednarodne postaje v Rimu. Najmanjša pristojbina (tri minute) znaša 3.90 zlatih frankov, za vsako nadaljnjo minuto pa 3,30 zlatih frankov.

—«»—

Dela za okrepitev pristaniških naprav

V Javnih skladiščih dokončujejo sedaj nekatera pomembna dela za okrepitev pristaniških naprav. Na začetku pomola V. v novem pristanišču tako dokončujejo notranjo električno opremo in montirajo dvigalo skladišča št. 57, ki bo imelo sedem nadstropij. Urejujejo tudi pomol št. IV starega pristanišča, katerega bodo preuredili tako, da bo ob njem lahko pristala nova velika turbinska ladja «Ausonia», ki bo vozila na mešani progi proti Egiptu. Urejujejo tudi pomol št. II, ki bo lahko sprejel večje ladje in bodo na njem postavili šest novih dvigal.

—«»—

45 obtožencev - 53 let zapora

Na poletnem zasedanju kazenskega sodišča v Trstu je bilo od 16. julija do 10. septembra skupno 25 procesov, na katerih so sodili 45 obtožencem, izmed katerih je bilo 41 moških in 4 ženske. Sodišču je predsedoval dr. Zanetti, kot javni tožilci pa so nastopali dr. Scarpa, dr. Maltese in dr. Tavella.

Omenjeni procesi so bili zaradi povzročitve telesnih poškodb, tatvine, izkoriščanja prostitutk, spolzkih dejanj, prepirov, upora organom javne varnosti, posiljevanja, pijančevanja, tihotapstva itd. Obtožence so obsodili na skupno 53 let in en mesec zapora ter 3.620.000 lir globe.

—«»—

○ Izšla je 26. številka Uradnega vestnika, ki objavlja nekaj odlokov vladnega gen. komisarja, razveljavlja ukaze bivše ZVU ter objavlja ukrepe, ki imajo veljavo na tržaškem ozemlju.

—«»—

Tatovi na delu

Včeraj zjutraj je 30-letni Sergio Radolli iz Ul. Gozzi 5 prijavil komisariatu javne varnosti, da so mu neznanci v noči med 10. in 11. septembrom ukradli 2885 lir. Denar je imel shranjen v blazini. Policija je uvedla preiskavo.

Tudi 18-letni Giuseppe Carmeli iz Nabrežine-postaja 41 je prijavil komisariatu javne varnosti, da so mu neznanci 11. t. m. ukradli iz avtomobila, ki je bil ustavljen v Ul. Geppa, torbo, v kateri je imel osebne dokumente in 2300 lir.

Včeraj sta na policijo prišli še dve osebi, ki sta povedali, da je njuna lastnina postala plen tatov. Najprej je prišel na policijo 62-letni Regolo Flach iz Ul. Vasari 14, ki je povedal, da so mu neznanci iz njegove trgovine v Ul. Roma 17 ukradli 33.000 lir vreden šivalni stroj. Kmalu nato je prišel na policijo 30-letni Giovanni Potoceo iz Ul. Coroneo 15, ki je povedal, da so mu neznano zlikovci 31. avgusta ukradli z njegove vespe platneno odejo in žepni nož. Za vse prijavljene primere je policija uvedla preiskavo.

SNG v TRSTU

Predstave na občinskem nogometnem igrišču v BOLJUNCU:

v soboto, 14. t.m. ob 20.30 Rade Pregarc
«ŠAGRA»

v nedeljo, 15. t.m. ob 20.30 John Patrick
«VROČA KRI»

v torek, 17. t. m. ob 20.30 Branislav Nušič
«ŽALUJOČI OSTALI»

V ponedeljek, 16. t. m. ob 20.30 v kino dvorani v Skednju Branislav Nušič
«ŽALUJOČI OSTALI»

Kulturne prireditve

DANES ob 21. uri bo v Avditoriju drugi koncert Tržaškega filharmoničnega orkestra. Na sporedu so Torelli, Mozart, Ravel, Mortari in Rossini. Dirigira Piero Santi, sodeluje pianistka Alda Bellasich.

12. PEVSKI KONCERT V PRAPROTU

Prosvetno društvo «Zarja v svobodi» iz Sempolaja vabi na svoj tradicionalni 12. pevski koncert, ki bo v nedeljo 15. t. m. v Praprotu z začetkom ob 15.30. Sodelujejo okoliški pevski zbori, duet in folklorna skupina Breg.

Postregli bomo s pristno domačo kapljico in dobrimi klobasami. Po koncertu ples.

—«»—

○ Danes 13. t. m. ob 19. uri bo na sedežu mladinske sekcije PSI govoril filmski kritik S. N. Dacev o 18. filmskem festivalu v Benetkah.

DRUŠTVO SLOVENSKIH SREDNJESOLCEV

uprizori

v soboto, 14. t.m. ob 20.30

na stadionu «Prvi maj»

igro Olge Schempflugove

Med polnočjo in svitom

v priredbi in režiji Adrijana Rustje in scenski zamisli Pavla Tonona

VABLJENI!

RAZNA OBVESTILA

GLASBENA MATICA

Sprejemni izpiti bodo danes od 10. do 12. ure.

Razdelitev pouka 14. t. m. od 10. do 12. ure.

Pričetek v ponedeljek 16. t. m.

Ravnateljstvo

IZLETI

Izlet v Postojno. Izletnike SPDT, ki potujejo v nedeljo 15. t. m. na ogled notranjskega in jamarskega muzeja ter k novi planinski koči na Pačni rebri, opozarjamo, da bo odhod ob 7.30 z avtobusne postaje pri Starem mitnici.

Izlet na Slavnik. Za izlet SPDT na Slavnik v nedeljo 22. t. m. bo vpisovanje v četrtek in petek 19. in 20. t. m. od 19. do 20. ure na društvenem sedežu v Ul. R. Manna 29-II.

—«»—

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 12. septembra 1957 se je v Trstu rodilo 12 otrok, umrlo je 14 oseb, porok pa je bilo 7.

POROČILI SO SE: uradnik Luciano Michelani in uradnica Liliana Redivo, delavec Luigi Greco in uradnica Lidia Parovel, težak Virgilio Gabrielli in prodajalka Giuseppina Pizziga, trgovec Giorgio Ferrucci in gospodinja Silvana Dannecker, elektrotehnični izvedenec Domenico Sciortino in učiteljica Edvige Raicovi, pleskar Giovanni Pugliese in šivilja Nella Smolars, poštar Giovanni Cattarossi in frizerka Maria Grazia Gerdol.

UMRLI SO: 72-letni Marco Cossiani, 58-letni Umberto Baldassari, 75-letna Anna Zorzi, 68-letni Celso Cernecca, 92-letni Matija Tavčar, 65-letni Renato Bilan, 83-letna Petronilla Simunovich vd. Micol, 76-letni Giuseppe Roberti, 68-letna Rosa Parenzan, 56-letni Giovanni Plisco, 75-letni Riccardo Pezzi, 73-letna Cornelia Tomsig por. Martinoli, 88-letni Costantino Cufariotti, 55-letna Ljudmila Purič por. Košuta.

—«»—

NOCNA SLUŽBA LEKARN v septembru

Dr. Codermatz, Ul. Tor S. Piero 2; De Colle, Ul. P. Revoltella 42; Depangher, Ul. sv. Justa 1; Alla Madonna del Mare, Largo Piave 2; Zanetti, Testa d'oro, Ul. Mazzini 43; Harabaglia v Barkovljah in Nicoli v Skednju.

Prijavljena sodišču ker je ukradla uro

Včeraj zjutraj so se agenti letečega oddelka na telefonski poziv odpravili v Ul. Pondares 5, kjer jih je pričakoval policaj z 22-letno Ido Popelko iz Ul. Pondares 5, ki jo je prijavila njena 21-letna prijateljica Claudia Panizzut iz Ul. Tartini 12, ker ji je ukradla uro. Na policiji, kamor so Popelko odpeljali, je ta priznala tatvino in povedala, da je pred približno tremi tedni šla na obisk k Panizzutovi in ji iz nočne omarice ukradla uro. Ko so jo preiskali, so našli uro ter jo izročili lastnici. Mladenko so izpustili na začasno svobodo, toda zagovarjati se bo morala pred sodniki zaradi izvršene tatvine.

RADIO

PETEK, 13. septembra 1957

TRST POSTAJA A

11.30 Lahki orkestri; 12.00 Življenja in usode — Senator William Knowland; 12.10 Za vsakogar nekaj; 12.45 V svetu kulture; 12.55 Ritmični sekstet Benny Goodmana; 13.30 Glasba po željah; 17.30 Plesna čajanka; 18.00 Mozart: Divertimento št. 17 v D-duru; 18.40 Orkester Sciascia; 18.55 Slovenska folklora; 19.15 Žena in dom; 19.30 Pestra glasba; 20.00 Sport; 20.30 Iz opernega sveta; 21.00 Umetnost in prireditve v Trstu; 21.15 Velika dela slavnih mojstrov; 22.00 Večerni pogovori Francesca Carneluttija; 22.15 De Falla: Klobuk na tri ogle, balet; 22.50 Večerni ples; 23.30 Glasba za lahko noč.

TRST A

14.30 Tržaška kulturna kronika; 16.45 Igra orkester Fred Buscaglione; 17.35 Schumann: Koncert za klavir in orkester, op. 54; 18.05 Ansambel Franca Vallisnerija; 19.15 V arhivih znanstvene policije: sodna medicina; 21.00 Giacomo Puccini: «Manon Lescaut», opera v 4 dejanjih; 23.30 Plesna glasba.

KOPER

Poročila v italijanščini: 6.30, 12.30, 16.30, 17.30, 19.15, 23.00.
Poročila v slovenščini: 7.30, 13.30, 15.00

7.15 Glasba za dobro jutro; 7.45 Jutranji koledar; 8.00-12.00 Spored iz Ljubljane; 12.00 Glasba po željah; 13.40 Kmetijski nasveti; 13.45 Tisoč in en takt (pisan spored solist, in orkest. glasbe); 14.30 Spoznavajmo našo domovino: Obiskali smo Maribor; 14.40 Zabavne melodije; 15.10 Zabavna glasba; 15.25 Igra in poje Veselí tržiški kvintet; 15.40-17.00 Spored iz Ljubljane; 17.00 Ritmi in popevke; 17.25 Operni odlomki; 18.10 Od melodije do melodije; 19.00 Poje Rosemary Clooney; 19.25 Lahka glasba; 19.30-23.00 Spored iz Ljubljane; 23.10 Glasba za lahko noč.

SLOVENIJA

327,1 m 202,1 m. 212,4 m

7.30 Cicibanom, dober dan!; 8.05 Jutranji divertimento; 9.00 Utrinki iz literature — Vladimir Nazor: Palica; 9.20 Pesmi raznih narodov; 10.10 Dopoldanski operni koncert; 11.00 Igrajo mali domači zabavni ansambli; 11.45 Mladinska povest — Tone Seliškar: Rudi; 12.00 Mali koncert solistične glasbe; 12.30 Kmetijski nasveti — Jože Kregar: Tulipani v vrtu; 12.40 Partizanske pesmi in koračnice; 13.15 Ritmi in melodije; 14.20 Zanimivosti iz znanosti in tehnike; 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 15.15 Zabavna glasba; 15.40 Mojstri koncertnega odra — Emil Gilels; 17.10 Zabavna in plesna glasba na tekočem traku; 18.10 Slovenske umetne pesmi; 19.00 Zabavna glasba; 20.00 Aleksander Skrjabin: Tretja simfonija «Božanski poem»; 20.45 Tedenski zunanjepolitični pregled; 21.00 Igra ansambel Mojmira Sepeta; 21.15 Odmaja o morju in pomorščakih; 22.15 Igramo za ples.

TELEVIZIJA

17.30 Ulica pesnikov; 18.15 Oddaja za otroke; 20.30 Vesti; 21.00 Alessandro De Stefani - Gaspare Cataldo: «To je sreča», komedija v 3 dejanjih.

KINO

Excelsior. 16.00: «Besedo imajo porotniki», H. Fonda.
Fenice. 16.00: «Lov za diamanti», Belinda Lee, Ronald Lewis. Nenavaden kriminalni film.
Nazionale. 14.00: «Vojna in mir». Po romanu L. Tolstoja. Parter 350 lir.
Filodrammatico. 16.00: «Človek, ki je osleparil samega sebe», Lee J. Cobb, Jane Wyatt, J. Dall.
Grattacielo. 16.00: «Klobuk poln dežja», N. Franciosa.
Supercinema. 15.30: «Trije muškетirji», Lana Turner.
Arcobaleno. 16.00: «Grof Max», A. Sordi in V. De Sica.
Astra Rojan. 16.30: «Prodana ženska», J. Russell. Technicolor.
Capitol. 16.30: «Štiri lepe deklete», E. Martinelli, J. Adams, G. Nader in Gia Scala.
Cristallo. 16.30: «Raztrgana obleka», J. Chandler.
Alabarda. 16.30: «Okno nasproti», B. Bardot, R. Pellegrin. Mladoletnim prepovedano. Zadnji dan.
Ariston. 16.00: Glej kino na prostem.
Aurora. 16.00: «Visoka družba», G. Kelly, B. Crosby in F. Sinatra.
Armonia. 15.00: «Samokres ne zadostuje», A. Quinn, K. Jurado.
Ideale. 16.30: «Reši svoje življenje», D. Day, L. Jordan, B. Sullivan, F. Lovejoy.
Impero. 16.30: «Zaželena usta», M. Schell.
Italia. 16.30: «Kean», V. Gassman in E. Rossi Drago.
Moderno. 16.30: «Bulli e pupe», M. Brando, J. Simons, F. Sinatra.
San Marco. 16.00: «Zgodba Toma Destryja», A. Murphy, M. Blanchard, L. Bettger, L. Nelson.
Savona. 16.00: «Sentimentalneže», F. Constantine.
Viale. 16.00: «Lovci morskih psov». Cinemascope.
Vitt. Veneto. 16.15: «Avtostop», J. Allyson, Technicolor.
Belvedere. 16.30: «Ure so stele».
Massimo. 16.30: «Pozabi mojo preteklost», Technicolor.
Novo cine. 16.00: «Rock and roll brez premora».
Odeon. 16.00: «Veliki varieté», V. De Sica, A. Sordi, Rascel, L. Padovani.
Radio. 16.00: «Pustolovščina na dvoru», M. Kock, M. Cramer.

—«»—

KINO NA PROSTEM

Ariston. 20.00 in 22.00: «Mož v sivi obleki», James Mason, S. Granger, M. Lockwood.
Arena dei fiori. 20.00: «Rdeči ocean». Cinemascope.
Marconi. 16.00: «Mož v senci», v barvah.
Paradiso. 20.00: «Hazardni igralec», Debra Paget.
Ponziana. 20.00: «Fra Diavolo», Stan Laurel in Oliver Hardy.
Secolo Sv. Ivan. 20.00: «Veliko nebo», K. Douglas.
Stadio. 20.00: «Velika igra», G. Lollobrigida, R. Siodmak.
**

SHERWOOD ANDERSON

Fidor vztraja, zmaga

Fred je rekel, da se je znašel v grdi zagati in da za trenutek ni vedel, kaj naj bi počel.

«Onega večera — je rekel — sem oblečen v haljo stopil v spalnico in tam našel ženo, ki je stala ob mizici. In tam, vprav pred njo, je bil listek, ki mi ga je poslala Mabel. Pustil sem ga bil tam uro prej, ko sem se bil vrnil. Kakšen norec sem bil! Toda mislil sem bil, da je žena odšla v kino. Ann, naša črnska strežnica, mi je bila rekla, da je žena šla z doma. Večerjal sem v mestu. Mabelin listek pa sem dobil v pisarno. Sprla sva se bila in ona se je hotela pobotati. Primer pač, ki ni redek. Bil sem že pri štiridesetih. Veš, ne, da s Carrie nimava otrok. Saj si že bil pri nas. Sem ti že pravil, kako sva se poročila? No, noč sva prebila na nekem drevesu.»

«To ni nič smešnega, bilo je prav tako. Zgodilo se je to v mestu Keokuk. Tam sem delal in srečal žensko, ki naj bi postala moja žena. In tako sem ob nedeljah po navadi hodil na sprehode. Neko nedeljo popoldne sva se sprehajala po nekem gozdiču. Moja žena Carrie je bila vedno zelo puritanska. Prav gotovo ne boš verjel, toda do one nedelje, o kateri ti govorim, in to po šestih mesecih, odkar sem z njo hodil, je nisem še niti poljubil. Poskusil sem bil tri ali štirikrat, toda brez uspeha. Zvijala se je in me odbijala.»

«Ne, ne — je kričala — nočem, nočem. Se mi zdi grdo.»

«Lahko si misliš, kako mi je to šlo narobe. Saj veš, kakšen sem. Ženske so zame kot je zrak za pljuča. Toda vrnimo se k tistemu nedeljskemu popoldnevu, v gozdiček blizu Keokuka. Hodila sva po stezi, kjer je raslo veliko drevo. Nekaj dečkov je na drevesu gradilo hišico. Še ni bila dokončana, gradili so jo šele. Prinesli so bili lestev, ki je visela ob drevesu. In glej, znašel sem se ob drevesu, in to z žensko, ki naj bi postala moja žena.»

«Stopiva gor — sem rekel.»

«Začel sem jo potiskati po lestvi. Ponovno sem jo poskusil poljubiti in nepričakovano izgubil potrpljenje.»

«Odkril sem, kaj si — sem ji rekel. — Frigidna ženska si. In trmasta. Dolge tedne sem te ljubil in ponoči o tebi sanjal. Zares, strla si mi srce — sem rekel.»

«Nadaljeval sem z očitki in končno se je tudi ona ujezila. In nenadoma, na moje začudenje — kajti če dobro premislim, nisem resno mislil tega, ko sem ji predlagal, da bi šla v hišico na drevesu — torej nenadoma se je ona povzpela. Povzpela se je kot veverica in bila takoj tam gori, visoko. Bila je tam gori, v hišici, kot v nekem velikem zaboju brez pokrova. Sedla je vanjo in jokala. Kaj naj bi storil? Povsem je razumljivo, da sem tudi sam zlezel gor. In bil sem velik, kot sem tudi sedaj, in neroden, kot vedno.»

«Kljub temu sem vendarle zlezel gor, in vtem ko sem dospel na vrh lestve in se hotel zriniti v oni zaboj, je lestva padla. Rečem ti še, da bi bil kmalu padel. Napel sem vse sile in uspelo mi je. In znašel sem se v zaboju pri njej. Komaj je bilo prostora za oba. Vse to se je zgodilo pozno popoldne in povrh tega je kmalu zatem začelo deževati.»

«Povsod sem dež, sama voda in ona je s svojim jokom nadaljevala. Solze so ji tekle po licih, dež pa je lil po najinih telesih. Začela sva klicati. Klicala sva, dokler nisva postala hripava, toda nihče ni odgovoril. Nato je padel mrak. Kakšna noč! Povrh tega je imela na sebi le lahko oblekco. Vsa se je tresla. In jokala. In kako počasi so tekle ure! Na vsak način pa je vendarle morala dopustiti, da sem jo objel. Če bi je ne bil objel, bi bila zmrznila. Na drevesu sva ostala vso noč. Nisva mogla dol. Toda zjutraj, tam okoli sedme ure... ne pomnim točno... saj je bilo morda tudi že osem... je skozi gozdiček prišel nekdo. Bil je verjetno delavec. Spominjam se, da je nosil neko posodo s kosilom. Morda je bil kdo, ki dela v kaki tovarni v mestu, ali na kakem posestvu tam blizu. Kdo ve... Na vsak način nama je pomagal, da sva zlezla z drevesa in jaz sem mu dal dolar. Vse do njenega doma sva morala peš.»

«Fred — me je vprašala — kaj naj rečem materi? — kajti sedaj se je vendarle navezala name. Kot si lahko zamisliš, sva si bila v tej noči postala nekoliko bolj intimna.»

«No, kaj, reci ji, da se bova poročila — sem rekel.»

* * *

«In tako sva se zares poročila. Preselil sem se v Chicago in postal zares premožen človek. Kar se pa one druge ženske tiče, mislim na Mabel, na tisto, ki mi je poslala vizitko... No, kot sem že rekel, to je bila ena onih zadev, ki se pač pripetijo. Saj razumeš, moški in okoli njega se ves dan vrti neka ženska. Povrhu je prikupna. Se več, ljubka je. Je njegova tajnica...»

«Tako ne morem nadaljevati — sem ji rekel. Končno, saj sem poročen s Carrie.»

«In ona se je razjezila, šla iz pisarne in zaloputnila vrata.»

«Po enem tednu, morda po dveh, mi je poslala listek. — Se vedno te ljubim — je zapisala.»

«Hotela je, da bi se kje našla.»

«Listek sem bil postavil na mizico v najini spalnici. In tam sem našel Carrie, svojo ženo. Brala je listek, ki ga je poslala Mabel. Kakšen trenutek! Ni me pogledala. Z obrazom se je obrnila na drugo stran in prekoračila sobo ter se ustavila pri oknu.»

«Hotel sem ji nekaj natvesti. — Če nekdo laže in v svoji laži nadaljuje, na koncu mu bodo ljudje začeli verjeti. Tako sem vsaj mislil. To je ena mojih teorij. — Kdor vztraja, tudi zmaga — sem si vedno govoril. — To je dobra priložnost. Preizkusil bom svojo teorijo — sem si mislil. Prečkal sem sobo in ko sem stopil mimo mizice, sem vzel listek. Odšel sem v kopalnico in zaprl vrata za sabo. Listek sem raztrgal na koščke in potegnil vodo. In tako, kot vidiš, listka ni bilo več. Stopil sem iz kopalnice in vsula se je ploha solz. Joj, koliko je bilo teh solz! To se je nadaljevalo skozi vso noč. Nadaljevalo se je dolge noči, katerim je sledilo dolgo obdobje molka. Sklenila je, da mi o tem ne govori.»

«Dobro — sem si mislil. Veš, jaz se držim one teorije. Preizkušal sem jo. Morda še preveč pogosto sem si ponavljal: — Kdor vztraja, zmaga — sem si pravil. — Čeprav je neka laž skrajno absurdna, če jo stalno ponavljaš, ji bodo na koncu ljudje verjeli. — Tako je, to je bilo moje prepričanje.»

«Razumeš, hotel sem preizkusiti svojo teorijo na svoji ženi, na Carrie.»

«Ne, ni bilo nobenega listka. Nisem videl nobenega listka. Nisem poznal nobene Mabel.»

«To sem ponavljal mirno, odločno. In danes in jutri, stalno. V dobi, ko z menoj ni hotela govoriti, sem potrpežljivo čakal. Ponavljal pa sem ji to tako tedaj, ko se je počutila dobro, kot tedaj, ko ji ni bilo prav.»

«In tedaj si je na moj račun privoščila lepo šalo. Zbolela je in mi sporočila, da je na tem, da umre.»

«Povej mi po resnici! Saj ti bom odpustila. Umiram — je rekla. Toda ni me ujela. Zame je vse to postal že nekak znanstven poizkus. Moje obnašanje, bi rekel, je bilo obnašanje znanstvenika.»

«Celo leto, skoraj dve leti je to trajalo, toda na koncu sem vendarle zmagal jaz.»

«V njenih očeh sem videl, ko se je porodil dvom.»

* * *

«Razumeš, v tem času sem se o tem prepričal skoraj že sam. Po dolgem, dolgem času sem se zares prepričal in samo ob sebi se razume, da sem o tem prepričal tudi njo. Utrudila se je. Se predala. Popolnoma sem prepričan, da sedaj, ko sem ji skozi vrsto let stalno lagal, dejansko veruje. Veruje, da je šlo za nekakšen privid. Od časa do časa sem ji govoril o podobnih primerih, pripovedoval sem ji o nekaterih svojih izkušnjah.»

«In sedaj, ko se mi včasih pripeti, da govorim o tem, se tudi sam znajdem v nekem čudnem razpoloženju. Morda ti lažem. Morda se s teboj šalim. Na vsak način je tako, kot sem si vedno ponavljal: kdor vztraja — zmaga. Na svetu ni nič bolj močnega kot je vztrajnost.»

Charles Chaplin v nekem prizoru svojega najnovejšega filma «Kralj v New Yorku», ki ga bomo v kratkem videli tudi pri nas.

Po odložitvi londonskih razgovorov o razorožitvi

Kako je z enotnostjo Zapada

V britanskem političnem življenju se po odložitvi razgovorov o razorožitvi opaža velika zaskrbljenost, ki spominja na hladno vojno. Vesti, v katerih se razpravlja o nevarnostih vojne, se primerjajo šanse ene in druge vojaške sile in dela reklama za nove vrste orožja, ne napovedujejo nič dobrega v odnosih med Vzhodom in Zapadom.

O sovjetski vojaški moči se veda ni treba več ugibati. Leta je sedaj na dlani. Po opisu nove rakete, sovjetsko časopisje — z namenom, da bi dokazalo potrebo po sporazumu o razorožitvi — pogosto spominja na strahotno uničevalno moč, ki z njo razpolaga SZ.

Te dni je v Londonu glavni predmet razgovorov članek poveljnika sovjetskega vojnega letalstva Veršinina, ki pravi, da šanse v novi vojni ne bi bile enake. Ne le, da so sovjetske medcelinske rakete boljše, kot karkoli, s čimer razpolaga Zapad — pravi Veršinin — ampak je tudi večja razpršenost sovjetskega vojaškega potenciala jamstvo, da bi v primeru spopada Vzhod utrpel manjšo škodo kot Zapad. Na ta način uporablja sovjetski poveljnik v obratnem smislu tezo, s katero je Zapad odgovoril na izstrelitev sovjetske rakete, namreč, da večja razpršenost vojaških sil zapadnih dežel zmanjšuje prednost sovjetskega usmerjevanega izstrelka, ker z njim ni moč uničiti hkrati toliko oporišč!

Ne da bi se spuščali v ocenno obojestranskih šans, Angleži melanholično beležijo, da so Američani istega dne, ko je maršal Veršinin objavil svoje mnenje, izvršili eksplozijo svoje, ne vemo že po vrsti katere atomske bombe v Nevadi. Melanholija seveda še ne pomeni pasivnost. London se ne odreka svojega obrambnega načrta. Njihov minister za vojaško opremo se nahaja sedaj v Washingtonu, da bi ugotovil, ali hočejo ZDA dobaviti svojemu zavezniku tiste izstrelke, o katerih so lanskega marca govorili na bermudski konferenci.

Velika Britanija le želi sodelovati z Ameriko na čimbolj enakopravni osnovi. Ali hoče Amerika n. pr. sodelovati z Veliko Britanijo v izdelovanju novih izstrelkov? Da bi prepričal Washington o tem, da je treba Veliko Britanijo spoštovati kot vojaško silo, skuša London kazati čim manjšo nervoznost. On ne želi biti povsem navaden kupec ameriškega blaga. Medtem ko se angleški minister pogaja v Washingtonu, reklamirajo organizatorji letošnjega «zračnega festivala» v Farnboroughu nove britanske izstrelke, ki pridejo, po njihovih besedah, v poštev tudi za prodajo na debelo.

Enotnost Zapada? Vsekakor, toda le ob vzajemnem spoštovanju.

Položaj je preveč zapleten, da bi mogli proglasiti absolutno enotnost. Celo oni, ki trdijo, da je spet na vidiku običajna hladna vojna, kažejo na razliko med okoliščinami, v katerih sta Velika Britanija in Amerika sodelovali prej in v katerih sodelujeta sedaj.

Morda so pa v tem prej pobožne želje Londona, kakor stvarnost. Morda ni moč več doseči idealnega partnerstva. Toda nobenega dvoma ni, da London izkorišča nekatere ameriške poteze, da bi vsaj poudaril, da ne gre brez angleških izkušenj.

Taka ameriška poteza je pomoč, ki jo danes gigantska letala vrste «Globemaster» prevažajo s svojih oporišč v Libiji in Nemčiji v Jordaniji. Kljub temu, da se malokdo drzne povsem kritizirati ta sklep — ki bo verjetno povzročil veliko nezadovoljstvo med arabskim svetom — se v Londonu slišijo komentarji, da bi to «mogli izvršiti tudi brez tolikega hrupa».

In kakor da bi želeli dati Američanom lekcijo o lepem vedenju, so britanski generali na sestanku v Nikoziji sklenili, da operacij na Srednjem vzhodu ne bodo več vodili z oporišč na Cipru, ampak iz Adena, in to v okviru bagdadskega pakta in ne ločeno. To pa, da bi se ognili ugovorom zaradi letenja nad ozemljem «suverenih arabskih dežel»...

V poskusu, da bi povečala neko občutnejšo razliko med svojo in ameriško politiko, se Velika Britanija opira na podporo tistega člana Commonwealtha, ki se zdi, da je najbolj povezan z ZDA, namreč, na Kanado. Novi kanadski ministrski predsednik se pritožuje nad svojim velikim sosedom zaradi gospodarske diskriminacije. Ko gre za ameriške naložbe v Kanadi se s to poslednjo ravna kot da bi šlo za navadno podružnico ZDA; ko pa bi morali Kanadi vrniti gostoljubnost, se le-ta naenkrat znajde pred carinskim zidom. Celo v kanadsko-ameriških družbah pripadajo naročila navadno tistemu delu družbe, ki pripada ZDA. Kanada ne more tekmovati s svojim sosedom niti v tem, kar zadeva izvoz žita, ker ni zmožna dajati tako izdatnih subvencij, kakor to delajo ZDA.

Tako se ustvarja podlaga za novo povezanost med Kanado in Veliko Britanijo, kar bo z angleškega stališča verjetno najprijetnejši rezultat gospodarskih razgovorov, ki jih bo do dežele angleškega Commonwealtha v tem mesecu vodile v Montrealu in pri katerih bo sodelovalo nič manj kot pet angleških ministrov.

OB 10-LETNICI SMRTI

ALBERT SIRK

1887—1947. Ti letnici sta vklesani na Tvojem nagrobnem spomeniku. Druga letnica je tista, ki nas je 13. septembra tako pretresla in nam izbila prepričanje, da so Ti — širokopleči in kleni pojavi — rojenice odločile mnogo daljšo, zavidanja vredno življenjsko dobo. A je že deset let, ko si tako naglo, nepričakovano in neopaženo za vedno zatisnil oči.

Ali ni bilo včeraj in ne v aprilu 1947, ko si se na sprehodu nad Sempolajem — tam, kjer se more oko zapičiti v daljine, naenkrat ustavil in se tako zamaknil v odsev zahajajočega sonca, ob izlivu Soče v jadransko vodovje? Kot okamenel si strmel čez devinski grad... Potem sem slišal Tvojo neobičajno tiho besedo: «Krasno! Kolikokrat sem šel tod, a nikoli nisem opazil te čudovite slike. To moram enkrat posneti.»

Kakršna se je ta slika prilepila na Tvoje umetniško snovanje, takšno si odnesel, ko si se poslednjič oddaljil od svojega morja in njegove obale, od ribičev in Križanov. To in še koliko drugih slik, ki si jih kot bisere zbiral tako intenzivno kot nihče drug, si odnesel v onostranstvo! Kolikšni so bili Tvoji načrti in kolikšna v njih ljubezen do Tvoje rodne grude, predvsem do Tvojega Križa! O njem si sanjal in govoril, koder Te je vodila usoda. Tako se izpoveduje samo čista ljubezen.

In ob takšni ljubezni še neugnana tvornost, nabita z izredno življenjsko silo in optimizmom. To si po vojni namenil posvetiti svoji ožji domovini. Samo zato si s pomlajeno vero nestrpno zbiral gradivo za svoje umotvore in vsrkaval podobo svoje zemlje.

A Tvoja podoba me vedno opozori še na drugo notranje bogastvo. Koliko skoro otroške iskrenosti in poštenja je bilo v Tebi! In koliko ljubezni do vseh, ki so ljubezni vredni! Zato je bila Tvoja prisotnost topla. Sam si to toplino pogrešal in v življenju najčešče zaman iskal. Bil si v svojem moralnem zdravju otrok, ki so mu tuji kruti zakoni življenja in njegovega večkrat, prevečkrat skrajno spačnega egoizma. Brezobzirna igra komolčarjev in borba brez čuta odgovornosti in dolžnosti do sočloveka in družbe se nista ujemala s Tvojim duhovnim kraljestvom, s Tvojo neposrednostjo, preprostostjo in človečanskim občutjem. V Tvoji duši ni bilo mesta za praktične računarje in spletke.

Zato si bil dvojni velikan: kot človek in umetnik.

A ko Te je življenje končno le zagrenilo, Ti je toliko bolj izpodjedlo življenjske sile in je Tvoja izredna grčavost odpovedala. Tako pojemajo veliki idealisti.

Namesto k čopiču, ki si mu bil pripravil tako dragoceno gradivo — menda bi kronalo Tvojo bogato zbirko umotvorov — si moral pred desetimi leti k svoji Dori v Celje, k njej, ki si jo tukaj, v svojem osamljenju, tako pogrešal; morat si k nje, da Ti bo predano in toplo stregla namesto pri Tvoji plodni umetniški dejavnosti v — hudi bolezni.

Takšen finale, takšen zaton! Ali si to čutil in — ali morajo biti ideali in stvarnost vedno v tako tragičnem nasprotju?

A Ti, dragi Berto, na to molčiš, kot si marsikaj v življenju možato obdržal zase. Spiš v celjski zemlji, ki je znala vrednotiti Tebe in Tvoje plodove in se Ti skuša za to pošteno oddolžiti. Ni pa dvoma, da je bila Tvoja želja — poslednji počitek v domači grudi — v Križu, s katerim si bil duhovno spojen. Kulturni dom nosi povsem upravičeno Tvoje ime, rodna gruda naj bi hranila tudi Tvoje zemske ostanke.

Tako zahteva Tvoje življenje — taksna je naša dolžnost.

Slava Tvojemu spominu!

JANKO FURLAN

DVANAJST ODPRAV V SLOŽNEM SODELOVANJU NA ANTARKTIKI

Antarktika ni enotna celina ampak otočje prekrito z ledom?

Kje cesarski pingvini gnezdijo, še ni znano, niti ni znano, kje se tjulenji kotijo - toda to je le zadeva znanstvenih odprav, kajti one se ukvarjajo z vse bolj važnimi vprašanji

Od začetka mednarodnega geofizikalnega leta je Antarktika celina, ki jo naseljujejo izključno znanstveniki. Ti so prišli sem iz dvanajstih dežel in nimajo nikakega namena, da bi to celino osvojili. Med seboj si delijo svoje znanje in odkritja, svojo opremo in tehnična sredstva, pogosto pa delijo med seboj tudi težkoče, ki jih njihova dejavnost terja. Značilno je na pr., da ameriški znanstvenik dr. Gordon Cartwright dela v sovjetskem oporišču Mirnij, medtem ko na drugem koncu antarktične celine Rus V. Rastorgujev živi in dela v ameriškem oporišču «Nova Amerika».

Antarktična celina je tako rekoč kompaktno pokrita s tisočletno ledeno skorjo, ki ponekod meri tudi 3000 m. Led dobesedno pokriva vsako ped zemlje in prodira globoko v morje. V prostranem zalivu, ki so mu nadeli ime Rossovo morje, je led debel od 200 do 3500 m in prodira v morje v dolžino 600 km, širok pa je 750 m.

Vtem ko predstavlja ledena površina Antarktike za naše pojme skoraj nepojmljivo ledeno puščavo, so lansko leto ruski znanstveniki odkrili tudi majhno oazo, kjer životari nekaj mahov in lišajev in neka vrsta pokrnele trave. Poleg tega je tu tudi nekaj prav tako pokrnelih žuželk. Če pa velja to za «suho zemljo», ne velja za morje, kjer je favna zelo bogata. Hladna voda, ki obdaja antarktično celino, je zelo bogata s planktonom, tako da jo smatrajo kot najbolj «produktivno» morje na svetu. Plankton služi kot hrana neverjetni množici zelo drobcenih rakov, s katerimi se hranijo ribe. Manjše ribe pa po starem pravilu hranijo večje in zato je v teh predelih zelo obilen lov na kite. Tu pa je tudi mnogo tjulenjev. Nekaka amfibija pa je pingvin, katerega sta dve vrsti, navaden in cesarski pingvin. Pingvini se hranijo v morju z ribami, žive pa na obali, kjer tudi gnezdijo. Pingvini so za Antarktiko značilni. Tu pa so odkrili tudi okamenine, ki kažejo, da so pingvini potomci kopenskih ptic, ki so živele tod stoletja, toda tedaj, ko je bila tod klima bolj blaga.

Marsikaj je še, kar je treba v zvezi z antarktično floro in favno šele odkriti. Vendar se bodo znanstvene odprave, ki so sedaj na Antarktiki, s tem ukvarjale le mimogrede. S tem v zvezi bodo znanstveniki proučevali vprašanja aklimatizacije živali na izredno nizko klimo. Nadaljnji biološki problem teh odprav je vprašanje adaptacije metabulizma na te pogoje ter vprašanje v zvezi z dejstvom tolščnih slojev, ki služijo kot izolator za ščitenje občutljivih tkiv živih bitij. Seveda služijo pingvini prvenstveno za to. Doslej pa še ni bilo odkrito, kje cesarski pingvin gnezdi in kje tjulenj daje na svet svoje mladiče. Pingvine in tjulenje bo zato treba posebej markirati, da bi se mogel ugotoviti njihov preseljevalni ciklus.

Toda to, kot smo že rekli, je stranska naloga znanstvenih odprav, ker je njihova glavna naloga proučevanje prirodnih sil na Zemlji, na nebu, v zemlji in v morju. Doslej je postavilo svoja oporišča na Antarktiki sedem držav. Največja in najmočnejša oporišča so oporišča ZSSR in ZDA, nekoliko manjša pa so oporišča Argentine, Avstralije, Cila, Francije ter Velike Britanije. Tem se bodo kmalu pridružile še odprave z Belgije, Japonske, z Nove Zelandije, iz Norveške in Spanije.

Na dolgem Palmerovem polotoku, ki mu pravijo tudi Grahamova dežela in ki je točno južno od najjužnejše točke ameriške celine, je največ znanstvenih oporišč. Ta oporišča se ukvarjajo v glavnem z meteorološkimi raziskovanji. Tu je 10 britanskih, 8 argentinskih in 6 čilskih oporišč, ki zelo dobro med seboj sodelujejo. Vzhodno od tod se razprostira Weddellovo morje, ki se razprostira v celino skoraj 1000 km globoko in je okoli 1600 km široko. Na njegovih obalah je eno argentinsko, eno ameriško in eno britansko znanstveno oporišče.

Na nasprotni strani antarktične celine se razprostira že omenjeno Rossovo morje, ki prekrito z ledom prodira globoko v celino. Njegova dejanska obala pa je gotovo manj kot 1200 km od samega južnega tečaja. Z njegovih obal so se pred desetletji napotile proti tečaju znane odprave, ki so jih vodili Scott, Shackleton, Amundsen in Byrd. Na njegovi vzhodni obali je sedaj glavno ameriško oporišče — Mala Amerika — na zapadu v ožini Mc Murdo, pa ameriško oporišče za zračno oskrbovanje, poleg njega pa še novozelandsko znanstveno oporišče. Spansko oporišče bo med Rossovim morjem in polotokom Palmer. Vzdolž obale od rta Adar proti zapadu pa so razporejena še francoska oporišča. Na Knoxovi deželi, ki je na skrajnem jugu Indijskega oceana, so razporejena avstralska oporišča. Na obalah Dežele kraljice Maud so japonska in belgijska oporišča, blizu vzhodne obale Weddellovega morja pa je norveško oporišče. Japonci so enno svoje oporišče postavili tudi na otoku Petra I., kjer bodo v notranjosti v kratkem postavile svoja oporišča tudi Francija, ZDA in ZSSR.

Cilji vseh teh raziskovalnih skupin so isti: določiti je treba vpliv, ki ga Antarktika vrši na meteorološke pogoje, na hidrografsko ravnotežje in na oceanske tokove na svetu in na tej tako rekoč «privilegirani» točki zemeljske oble izvršiti geofizična merjenja zemeljskega magnetizma, kozmičnih žarkov, polarnih sijev in drugih pojavov v najvišjih slojih atmosfere in v velikih globinah Zemlje.

Kot zanimivost bomo za konec navedli izjavo, ki jo je pred kratkim dal član sovjetskega odbora za mednarodno geofizikalno leto, strokovnjak za ledenike, prof. Avsjuk, ki je rekel, da sovjetski znanstveniki menijo, da Antarktika sploh ni enotna celinska masa, to se pravi, da sploh ni celina, ampak le velikanski skupek razmeroma majhnih otokov, ki je prekrit z debelim slojem ledu. V svoji izjavi dopisniku Tassa je prof. Avsjuk tudi rekel, da je eden od najbolj zanimivih uspehov pri proučevanju ledenih plasti na Antarktiki njihov neuspeh, da bi kljub najsodobnejšim napravam za seizmološka sondiranja prodrli do kopnega. Kaj bodo drugi znanstveniki rekli o tem, nam bo povedala prihodnost.

51-letni strojevodja William Hoschslein je s vlakom trčil v tovorni vlak, ki je stal na postaji. Pri tem mu je levo nogo tako stisnilo med železje, da so mu jo morali odrezati na kraju samem.

POMENEK O JEZIKU

Pade sklep, očitek, sum v oči, po..,

NI PRAVILNO:

Na seji je padel sklep, da bodo zidali novo šolo. Odločitev o razpustu društva je padla včeraj. Med razpravo je padel predlog za resolucijo. Beseda o tem je padla. Med prepirom je nenadoma padel strel. Sum je padel prav na Franceta. Toda očitek je pa le padel... Ana pa je padla v nemilost pri predstojniku. Pri glasovanju je padla izvolitev na Kluna. V oči mu je padla prav tista rdeča lisa. Po pogovoru je padla v nezavest. Pust pade vsako leto na torek. Hiša je padla na sina Jožeta. Ni prav, da mu je padel v hrbet. Vsa nesrečna mu je padla k nogam. Po njem so padli, kot psi.

RAVILNO JE:

Na seji je bilo sklenjeno (so sklenili), da... Včeraj so odločili o razpustu društva. Med razpravo je bila predlagana resolucija. O tem je bilo omenjeno (rečeno). Med prepirom je nenadoma počil strel. Osumljen je bil prav France. Toda očitek je pa le bil izrečen... Ana pa se je zamerila predstojniku. Pri glasovanju je bil izvoljen Klun. V oči mu je udarila (ga je zbodla) prav tista rdeča lisa. Po pogovoru je omedlela. Pust je vsako leto v torek. Hišo je dobil (je podeloval) sin Jože. Ni prav, da ga je napadel zahrbtno (od zadaj). Vsa nesrečna se mu je vrgla k nogam. Naskočili (napadli) so ga, kot psi.

Če se hočemo pravilno in lepo izrazati, se moramo izogibati rabe glagola «pasti» v pravkar navedenih zvezah. Tudi: na glavo pasti, iz vloge pasti, pasti nekomu okrog vratu, v besedo nekomu pasti, je napačno. Le tam je na mestu ta glagol, kjer v resnici nekaj pade. Tudi v zvezi «predlog je padel v vodo» je prav.

* * *

«Na zobe gledati»

Danes malokdo ve, od kod prihaja rek: «Na zobe mu gleda» ali podobno.

Nekoč, ko je bil konj pravzaprav «edino prometno sredstvo», ko so rabili konjsko vprego za težke tovore in za sport, ko je bila najbolj gosposka zabava jahanje, in ko je bila konjenica elitni del vojske, pa so to prav dobro vedeli. Kupec je konju najprej pogledal zobe, šele potem se je odločil za nakup. Po zobeh se namreč pozna, koliko je konj star.

RAKETA Z LJUDMI

Po raketah, ki bodo v najkrajšem času ponesle majhne umetne satelite, nameravajo učenjaki raznih dežel izgraditi znatno večje rakete s človeško posadko. Le-te ne bi služile neposredno za obisk na Luni ali na nekem drugem planetu, ampak bi se njihov koristni tovor uporabil za izgradnjo «vsemirske postaje».

Enega od najbolj znanih načrtov te vrste je izdelal sloviti Wernher von Braun. Njegova raketa s človesko posadko bi odpeljala 36 ton koristnega tovora v višino 1600 km. Izgradnja «vsemirske postaje» na tej višini bi služila za odskočno desko za nadaljnje polete v vsemirje.

«Spacistor»

Nedavno so objavili v ZDA, da je neka skupina fizikov iznašla revolucionaren tip elektronske naprave, ki nam, po mnenju teh strokovnjakov, obljublja pravo revolucijo v elektronskih oddajah. Ta naprava funkcionira po povsem novih načelih. Iznajditelji so jo imenovali «spacistor». To je polprevodna naprava, podobna tranzistorju in prav tako majhna, kot le-ta. V njej so združene najboljše lastnosti vakuumskih cevi in tranzistorja. Poleg prednosti, ki jih tranzistor ima pred vakuumskimi cevmi, ima «spacistor» še dve prednosti pred tranzistorjem: mogel bo funkcionirati tudi pri frekvencah do 10.000 megaciklov, kar je 50 krat višja frekvenca od onih, pri katerih morejo funkcionirati tranzistorji. Sprico okoliščine, da je «spacistorje» moč izdelovati iz materialov, ki niso pripravni za tranzistorje bodo le-ti mogli funkcionirati tudi pri temperaturi do 500 stopinj Celzija, kar je dvakrat višja temperatura od one, pri kateri morejo funkcionirati tranzistorji na germanij ali silicij.

Poleg ostalega bo moč te vrste tranzistorja uporabljati pri radarju in televizijskih sprejemnikih. Za njihovo funkcioniranje je zadostna mnogo manjša električna energija kot za funkcioniranje vakuumskih cevi, vgraditi pa jih bo moč tudi v miniaturne aparate.

— Kako je ta vozček hiter! Poglej, dragi, naša prtljaga je prišla v istem času kot mi!

Goriško-beneški dnevnik

Obisk delegacije Zveze borcev Slovenije v Furlaniji

«Mi smo proti sojenju borcev tako imenovane Beneške čete»

To je v svojem pozdravnem govoru rekel Angeli, predsednik ANPI za videmsko pokrajino

V videmski pokrajini se je mudila desetčlanska delegacija Zveze borcev Ljudske republike Slovenije, ki je vrnila obisk furlanskim partizanom iz ANPI, ki so bili svoj čas gostje Zveze borcev republike Slovenije in Hrvaške. V delegaciji so bili trije narodni heroji, in sicer predsednik okrajnega ljudskega odbora Zveze borcev za Ljubljano Stadler, poslanec v ljudski skupščini Ljudske republike Slovenije Bobnik, Olga Družina in še sedem drugih članov, vsi nosilci spomenice iz leta 1941.

Delegacija je prispela v Videm v torek zvečer, kjer so jo sprejeli predstavniki pokrajinskega odbora ANPI za videmsko pokrajino. Gostje so najprej položili venec na kraj, kjer so nacisti ubili 23 partizanov, zvečer pa so jim pripravili sprejem, na katerem je pokrajinski predsednik ANPI Angeli med drugim dejal:

«Med narodnoosvobodilno borbo se nismo vprašali, na katerem ozemlju so se borili italijanski in slovenski partizani. Glavni cilj za nas je bila borba proti nacifašizmu in osvoboditev narodov, ki so trpeli pod njegovim suženjstvom. Tudi danes se ne sprašujemo, kje smo se borili, ampak moramo biti složni, kot smo bili med osvobodilno borbo. Borili smo se za iste ideale, vendar si mi v Italiji nismo priborili to, kar ste si priborili vi v Jugoslaviji. Kakor prav gotovo veste, da se pri nas vršijo procesi proti udeležencem v narodnoosvobodilni borbi. Najbolj nesramno dejanje pa je proces proti slavnemu partizanskemu odredu, tako imenovani Beneški četi. Borci iz tega odreda se morajo danes zagovarjati, ker so storili svojo dolžnost, to se pravi ker so se borili proti nacifašizmu. Mi smo proti temu, da se sodijo slovenski borci, in bomo vedno na strani obtožencev,» je dejal voditelj organizacije bivših furlanskih partizanov.

Naslednji dan je delegacija v spremstvu predstavnikov furlanskih partizanov obiskala nekatere kraje v videmski pokrajini. Najprej so odšli v Cervigniano, kjer jih je na sedežu občine sprejel župan Lazzaro in jim ob tej priliki izrekel dobrodošlico. V tamkajšnjem ljudskem domu pa jim je skupina sirot po partizanskih borcih poklonila lep šopek nageljnov.

Obiskali so dalje Oglej, kjer jim je župan priredil kosilo in jim razkazal muzej in druge zgodovinske zanimivosti, ki jih hrani ta kraj, ki je tako močno povezan z zgodnjo zgodovino slovenskega naroda. Po ogledu Ogleja so delegati odšli še v občino Tezzo di Aquileia, kjer jih je sprejel župan Franco.

Popoldne so odpotovali v Carnio, in sicer v Tolmezzo. Pri sprejemu je bil navzoč tudi predstavnik PSDI dr. Buzzarelli, predsednik ANPI za Carnio Moro in invalid iz španske vojne Intilia. V kraju Sutizio sta jih prav tako sprejela predsednik ANPI Del Moro in tajnik Dematia, gostje pa so položili venec na prostor, kjer so nacifašisti usmrtili 62 talcev.

Na vsej poti je furlansko prebivalstvo izražalo velike simpatije do gostov in do njihove domovine, ki si je v neenakem boju s tako močnim sovražnikov izbojevalo svobodo in nov socialni red. Vsepovsod so bivši partizani in garibaldinci ter simpatizerji rezistence poudarjali neločljivo prijateljstvo med borci proti nacifašizmu, ki mora kot nekdaj biti tudi danes trden temelj, na katerem je treba še nadalje krepiti odnose med tukajšnjima narodoma.

Delegacija se je včeraj poslovila od videmskih predstavnikov ANPI in se jim zahvalila za gostoljubnost in pozornost, ki ju je bila deležna med svojim tridnevnim obiskom.

—«»—

Sladkor in kava proste cone

Nove nakaznice s 1. oktobrom

Pri trgovinski zbornici so pričeli razdeljevati nakazila za sladkor in kavo proste cone za potrošnike v Gorici in v Sovodnjah. Na razpolago bodo sledeče količine: 1 kg sladkorja na odrezek 39; sladkor bodo prodajali potrošnikom po 190 lir kg. Dali bodo tudi 0,350 surove ali 0,280 pražene kave na odrezek štev. 40. En liter semenskega olja bodo potrošniki lahko kupili pri svojem trgovcu brez odrezka. Razdeljevanje se bo zaključilo 30. septembra. Trgovci na drobno naj pridejo po nakazila na sedež trgovinske zbornice v sobo štev. 6.

Trgovci naj blago proste cone opremijo s cenami, ki veljajo za potrošnika, če jih kupi z nakaznicami ali brez njih. To so trgovci dolžni storiti po zakonu, potrošniki pa imajo prav tako pravico zahtevati od njih, da označijo, koliko stane blago.

S tem mesecem zapadejo dosedanje nakaznice, ki so jih izstavili marca 1956. Nove osebne živilske nakaznice bodo pričeli razdeljevati v kratkem in bodo veljale od 1. oktobra dalje.

—«»—

Prometna nesreča

Na križišču med Ul. Gelsi in Ul. Colonia sta se zaletela avtomobil in motocikel. Avtomobil je vozil 22-letni Giovanni Valli iz Ul. S. Giovanni, motocikel pa 20-letni Josip Colja iz Jazbin. Medtem ko sta se vozili precej poškodovali, se osebi nista poškodovali. Za nesrečo se zanima prometna policija.

—«»—

— KINO —

CORSO. 17.15: «Un cappello pieno di pioggia» (Klobuk dežja), Eva Marie Saint in Don Muray.

VERDI. 16.90: «Internacionale Police», Victor Mature in Anita Eckberg.

VITTORIA. 17.00: «Postaja za 12 ur», J. Collins in J. Mansfield.

CENTRALE. 17.00: «San Remo poje», znane pesmi s festivala.

MODERNO. 17.00: «Plemenski ponos».

Borba za boljši promet

Kaznovani motociklisti in prevozna podjetja

Zaradi prevelikega ropota so naznanili inšpektoratu za motorizacijo sledeče motocikliste:

Edoardo Tommasini iz Gradiške, Marcellino Vilotto iz Tržiča, Bruno Micoli iz Palmanove, Nordio Pinzan, Celio Pilotto, Agidio Sinigoi iz Nabrežine, Luigi Sgrazzutti iz Tržiča, Arnaoldo Di Pace iz Tržiča, Egidio Ervin iz Tržiča, Giorgio Scienz iz Gradiške, Fiorino Michelon iz Ul. Formica v Gorici, Massimo Gregori iz Zagraja, Josip Podgornik iz Ul. Duca d'Aosta v Gorici, Giovanni Casonato z Gorice, Eridano Zonch iz Villess, Claudio Medžo iz Gradiške.

Globe pa so plačali: Orlando Bartussi iz Gorice, Adalberto Prinzi iz Moše, Ferdinando Velušček iz Gorice, Giuseppe Peressini iz Vidma, Fabio Zero (dvakrat kaznovan) iz Gorice, Enzo Moro iz Moše, Mario Krali iz Gorice, Giuseppe Lutman iz Gorice, Giovanni Kretič iz Trsta, Bruno Trampus iz Trsta, Gino Garbac iz Gorice, Vittorio Spizza iz Moše, Sergio Ferrari iz Tržiča in Giulia Vecchietto iz Trevisa.

Opomnili pa so samo Francesca Grosserja iz Gorice.

Zaradi raznih prekrškov so odvzeli šofersko knjižico prve stopnje za 15 dni Emilianu Albone iz Gorice, druge stopnje za 30 dni Aureliu Mussino iz Gorice, 2. stopnje za 15 dni Corardu Vecchiatto iz Gorice in 3. stopnje za 20 dni, Giovanniju Faitu iz Gorice.

Ker so preveč naložili prikolice tovornih avtomobilov, so odvzeli obrtnico avtoprevoznemu podjetju Ciani Guerrino in Attilio Piani za en mesec, podjetju Messaggerie Ligurie pa prav tako za en mesec.

—«»—

Sestanek predstavnikov policije v Rožni dolini

V torek so se sestali na mednarodnem bloku v Rožni dolini predstavniki kvesture iz Gorice in tajništva za notranje zadeve iz Nove Gorice. Izmenjali so si nekatere predloge glede medsebojnega sodelovanja v boju proti kriminalnim dejanjem in njihovim storilcem.

—«»—

Ugodni pridelek pšenice na Goriškem

Čeprav je bilo letošnje vreme precej muhasto in ni obetalo nič dobrega v kmetijstvu, so uspehi presegli vsa pričakovanja. Zlasti pridelek pšenice je zelo ugoden. To velja za vso pokrajino in ne samo za nekatere kraje, ki so bili zelo prizadeti zaradi spomladanske zmrzali, kot se je dogodilo v Standrežu in v Sovodnjah.

Cena pšenice na prostem trgu se suče od 6.300 do 6.400 lir za stot, cena pšenice, ki jo plačuje država pri odkupu pa je nekoliko višja in znaša po 7.000 lir za stot.

—«»—

Opozorilo števerjanskega županstva

Števerjanski župan obvešča plačevalce občinskih davkov, naj najkasneje do 20. septembra prijavijo dohodke, ki so podvrženi družinskemu davku, davku na živino, pse, biljarde, obrtnice, napise itd. Kdor ima lansko prijavo in se njegovi dohodki niso spremenili, ni dolžan napraviti nove prijave.

—«»—

Zahvala predsednika republike

Te dni se je predsednik republike Giovanni Gronchi zahvalil prefektu dr. Nitriju za čestitke, ki so mu bile izrečene ob priliki njegovega rojstnega dneva.

—«»—

DEZURNA LEKARNA

Danes je odprta čez dan in ponoči lekarna D'Udine v Ul. Rabatta 18, tel. 21-24.

Nov izum Alojza Kumarja

Goričan Alojz Kumar iz Ul. Alfieri je napravil že marsikakšen patent za avtomobile in motocikle. S svojim novatorstvom je začel že pred dvajsetimi leti in zabeležil v tej dobi celo vrsto uspehov, s katerimi ni znan samo v svojem ožjem krogu, ampak so se njegovi izumi uveljavili tudi drugje. Kljub temu, da je dosegel marsikaj pomembnega in koristnega, pa mu to ni dalo materialnega zadoščenja, kot se na žalost rado dogaja z izumitelji.

Te dni so njegovo ime znova zapisali v album izumiteljev: napravil je pripravo, ki se namesti med razplinjač in cilinder. Imenujejo jo «turbinatore automatico». Naprava sestoji iz neke vrste propelerja, ki s svojim vrtenjem napravi mešanico zraka in bencinskih hlapov enakomerno porazdeljeno, kar prinaša celo vrsto ugodnosti za vozila, ki so opremljena s to napravo. Ugotovili so, da se porabi manjša količina bencina, da se motor hitreje zažene, da se more voziti s četrto prestavo tudi po 20 km na uro, ne da bi motorju stolklo v glavi, kot pravijo mehaniki pri nas.

Novo pripravo so že namestili na okoli 30 motociklov in avtomobilov v Gorici. Tehnični izvedenci s področja mehanike so skoraj vsi soglasni, da je priprava zelo dobra in da koristi motorju.

Športni dnevnik

Od danes do nedelje v Bologni državno prvenstvo

Italijanska atletika v fazi pomlajevanja

Številni rekorderji odsotni zaradi azijske influence - Pred dvobojem Italija-Švedska (moški) v Trstu in Italija-Francija (ženske) v Parizu

BOLOGNA, 12. — Okrog 550 atletov se bo od jutri do nedelje borilo v Bologni za 31 naslovov atletskih prvakov Italije za letošnje leto. Prvenstvo bi moralo biti sicer na olimpijskem stadionu v Rimu, pa so ga zaradi okupiranosti stadiona prenesli v Bologno.

To prvenstvo bi moralo nuditi s svojimi rezultati nekako bilanco stanja italijanske atletike, vendar bo ta bilanca zaradi odsotnosti številnih atletov zelo pomanjkljiva. Predvsem zaradi azijske influence ne bodo namreč po zadnjih vesteh poleg Lombarda in Gnocchija nastopili še Chiesa, Ghiselli, Roveraro, Bonaiuto, Gimelli, Volpi, Pancera, Galbiati in Fossati od moških ter prvakinji Leone in Paternoster med ženskami.

Kljub temu pa bodo doseženi rezultati nudili informativno osnovo sestavljalcem moške državne reprezentance, ki se bo 30. sept. pomerila v Trstu z reprezentanco Švedske ter ženske reprezentance, ki bo 22. t. m. srečala v Parizu reprezentanco Francije, kakor tudi za veliki mednarodni miting, ki bo oktobra v Rimu.

Italijanska atletika je prav sedaj v kritični fazi: po eni strani so posamezni atleti v tekoči sezoni izboljšali okrog 20 državnih rekordov in dosegli tudi v mednarodnem merilu kot posamezniki vrsto odličnih rezultatov (Berruti, Lombardo, Meconi, Scavo, Volpi itd.) po drugi strani pa preseneča slab uspeh italijanskega atletskega kolektiva na šesteroboju v Parizu kakor tudi na nedavnih študentskih igrah v Parizu. Italijanska atletika je v fazi pomlajevanja svojih vrst in prav to prvenstvo bo moralo pokazati, v kakršni meri je to pomlajevanje že napredovalo in uspelo.

Razen že omenjenih odsotnih bodo nastopili v Bologni vsi najboljši italijanski atleti. Pravico nastopa imajo namreč vsi oni, ki so v letošnji sezoni dosegli naslednje minimalne rezultate: (moški): 100 metrov — 11"1, 200 m — 22"7, 400 m — 51", 800 m — 1'58"0, 1500 m — 4'06"0, 5000 m — 15'30"0, 10000 m — 33'30"0, 110 metrov ovire — 16", 400 m ovire — 57"5, višina — 1,80, daljina — 6,70, troskok — 13,75, palica — 3,65, krogla — 13,00, disk — 41,50, kopje — 53,00, kladivo — 46,00, hoja na 10 km — 50'05"2. (Ženske): 100 metrov — 13", 200 m — 27"5, 400 m — 1'05"0, 800 m — 2'30"0, 80 m ovire — 13", višina — 1,45, daljina — 5,00, krogla — 10,20, disk — 32,50, kopje — 31 m.

Prvikrat je v programu ženskih disciplinah vključen tudi tek na 400 m, ki ga je tudi mednarodna ženska atletska zveza vključila v olimpijski program.

Tekmovanje se bo začelo jutri dopoldne in nadaljevalo tudi popoldne po naslednjem programu:

Dopoldne: 9.00 — zbor sodnikov in atletov, 9,30 — 400 m ovire (skupine), 9,40 — met kopja — ženske (izločilni meti in finale), 10,00 — 400 m — ženske (skupine), 10,15 — 100 m moški (skupine); 10,45 — 800 m moški (skupine); 11,00 — 100 m ženske (skupine).

Popoldne: ob 14.00 zbor sodnikov in atletov; 14,15 — met kladiva (izločilni meti); 15,15 — met kladiva (finale); 15,30 — 80 m ovire ženske (skupine); 15,45 — skok v višino moški, 16.00 — met krogle ženske (izločilni meti in finale); 16,10 — 100 m ženske (polfinale); 16,20 — 400 m moški (skupine); 16,45 — 800 m moški (finale); 17,00 — 400 m ženske (finale); 17,00 krogla moški (izločilni meti in finale); 17,10 — 100 m ženske (finale), 17,20 — 10.000 m (finale), 18,00 — štafete 4x400 m (skupine).

KOLESARSTVO

PARIZ, 12. — Francoska kolesarska zveza je kaznovala z globo 100.000 lir dirkača Rogerja Hassenforderja, ker je z razbito steklenico grozil enemu od organizatorjev kriterija v Tarasconu sur Triege.

Pred začetkom prvenstva B lige

Sestav enajstoric italijanske B lige

Mnogo starih znancev iz A lige - Columnijeve izjave v Triestini

V nedeljo se bo začelo nogometno prvenstvo B lige, v katerem bo nastopala letos tudi Triestina in ki bo zaradi tega tudi za tržaško nogometno občinstvo zanimivejše kot je bilo doslej. Večina enajstoric, ki sestavljajo letošnjo II. oz. B ligo, je že nastopila v A ligi (Bari, Catania, Como, Novara, Palermo, Modena, Brescia) tako da se Tržačanom nove družbe ne bo treba ravno sramovati, tembolj, ker je predsednik Triestine odv. Columni na tiskovni konferenci (za katero pa so vedeli samo izbranci tako imenovanega kvalificiranega tiska, op. ur.) svečano izjavil, da je Triestina sestavljena na podlagi kriterija za brezpogojen povratek v A ligo.

Po III. kolu vodi Smailbegovič 2 (2) pred Pucem, 1,5 (1) in drugimi.

NOGOMET

Beara že zdrav

NOVI SAD, 12. — A reprezentanca Jugoslavije, ki se bo v nedeljo srečala v Beogradu z reprezentanco Avstrije, je imela tudi danes na igrišču Vojvodine v Novem Sadu kratek trening 2 x 20 minut. Namesto Mujiča je igral Bobek. Beare tudi danes ni bilo na treningu, pač pa se je izvedelo, da se je njegovo zdravstveno stanje znatno izboljšalo in da se bo verjetno že jutri pridružil ostalim kandidatom.

* * *

AARHUS, 12. — Povratno srečanje za pokal evropskih prvakov med Aarhusom (Danska) in Glenavonom (Severna Irska) se je končal neodločeno 0:0.

KOLESARSTVO

Baldini v Pariz

MILANO, 12. — V nasprotju s prvotnim sklepom, bo Baldini v nedeljo nastopil v dirki na krožni progi okrog jezera Dausmenil v Parizu skupaj z Fagginom. Baldini bo ostal v Parizu 1 teden in se tam pripravljal za veliko dirko na kronometer za nagrado narodov.

Mednarodno teniško prvenstvo Jugoslavije

Sirola v četrtfinalu turnirja v Dubrovniku

Za četrtfinale so se kvalificirali še 3 Jugoslovani, 3 Poljaki in Mehikanec Contreras

DUBROVNIK, 12. — Danes se je tu nadaljevalo mednarodno teniško prvenstvo Jugoslavije, katerega se udeležujejo tenisarji iz Jugoslavije, Italije, Francije, Monaka, Poljske in Mehike. Od jugoslovanskih igralcev so se plasirali v četrtfinale Keretič, Plečević in Panajotović.

Važnejši današnji rezultati: Plečević (J.) - Molnari (Fr.) 6:4, 3:6, 7:5 Sirola (It.) - Glavoš (J.) 6:2, 6:2, Keretič (J.) - Pihler (J.) 6:3, 2:6, 6:2, Skonecki (Polj.) - Popović (J.) 6:1, 6:4, Licis (Polj.) - Borgins (M.) 6:4, 6:2, Contreras (Meh.) - Landanu (M.) 6:1, 6:2, Panajotović - Milić 6:1, 5:7, 6:2, Gasjorek (Polj.) - Jelić (J.) 6:2, 6:2.

Jutri dopoldne bo odigral še preostale igre v osmini finale, popoldne pa prve igre v četrtfinalu.

BOKS

Scortichini - Buxton v soboto v Milanu

MILANO, 12. — Po poletnem odmoru bo v soboto na stadionu Vigorelli otvoritvena boksarska prireditev z mednarodno udeležbo. Na programu so štiri srečanja v težki kategoriji in dvoboj med Italijanom Scortichinijem in angleškim mulatom Buxtonom, ki je pred časom premagal Festuccija. Program prireditve je naslednji:

Težka kat.: ob 21. uri: Allevi (Bergamo)-Donaggio (Trst) 6 rund;

ob 21.30. Scarabellin (Benetke)-Saviane (Treviso), 8 rund;

ob 22.05: De Persio (Rim) - Eugene (Belgija), 8 rund.

Srednja kat.: Scorticchini (It.) - Buxton (Angl.), 10 rund.

Težka kat.: ob 23.20: Bozzano(Sestri Levante) - Chervilie (Bel.), 8 rund.

—«»—

Bozzano - Johansson?

GOTHENBURG, 12. — Pred svojim dvobojem z Angležem Erskinom za prvenstvo, bi se evropski prvak težke kategorije Ingemar Johansson srečal s kakšnim solidnim evropskim boksarjem težke kategorije. Johanssonov prokurator Ahlquist je v tej zvezi izjavil, da se pogaja z Italijanom Bozzanom, da bo pa težko priti do sporazuma, ker italijanski prokuratorji upajo, da bo Johansson prišel v Italijo prihodnjo pomlad.

* * *

CHICAGO, 12. — Vince Martinez je premagal s k.o. v 9. rundi boksarja srednjelahke kategorije Larry Bakerja.

NOGOMET

VARŠAVA, 12. — V povratnem srečanju za pokal evropskih prvakov je varšavska «Gvardia» premagala enajstorico «Wismut» iz Karl Marx Stadta (Vzh. Nemčija) s 3:1 (0:0).

* * *

STOCKHOLM, 12. — Švedska enajstorica AIK je razveljavila nameravano turnejo v London, Francijo in na Kanarske otoke, pač pa bo prišla na vrsto trening-tekem v Italijo po zaključku prvenstva.

* * *

LONDON, 12. — Angleška nogometna zveza je odobrila odložitev tekme 2. lige Rotherham - Grimsby, ker so vsi člani kluba Rotherham razen enega, oboleli za azijsko influenco.

* * *

SAN PAOLO, 12. — Braziljanec italijanskega porekla Del Vecchio od Santosa, katerega je angažirala Verona, bo v torek z letalom odpotoval v Italijo. Del Vecchio bo od Verone dobil za angažma okrog 21 milijonov lir, mesečno plačo pa 200.000 lir in običajne premije. Klub Santos pa bo dobil od Verone okrog 12 milijonov lir na obroke.

Odgovorni urednik
STANISLAV RENKO
Tiska Tiskarski zavod ZTT - Trst

ŠAHOVSKI OBZORNIK

EMEN, 12. — V finale ženske sahovske olimpiade so se kvalificirale ekipe Jugoslavije, Zah. Nemčije, Vzh. Nemčije, Madžarske, Romunije, SZ, Anglije in Bolgarije. V prvem finalnem kolu so bili danes doseežni naslednji rezultati:

Jugoslavija - Zah. Nemčija 2:0 (Timofejeva - Rinder 1:0, Štadler - Landmeyer 1:0), Madžarska - Romunija 1:1, SZ - Anglija 0,5-0,5 (1), Vzh. Nemčija - Bolgarija 1,5:0,5.

Jutri se bodo srečale ekipe: Bolgarija - Jugoslavija, Zah. Nemčija - Madžarska, Romunija - SZ, Anglija - Vzh. Nemčija.

* * *

GOTA, 12 — V III. kolu mednarodnega šahovskega turnirja v Goti je Milič premagal Malicha (V. Nemčija), medtem ko je Neuhirch premagal Udovičića. Ostali rezultati: Uhlman - Breustet (oba V. N.) 1:0, Robatsch (Avstrija) - Rellstab (Z. N.) 1:0, Fuchs (V.N.) - Sliwa (Polj.) remi, Vasjukov (SZ) - Bilek (Mad.) remi, Golz (V.N.) - Pachman (ČSR) prek.

* * *

SARAJEVO, 12. — V nadaljevanju mednarodnega šahovskega turnirja v Sarajevu, so bili v drugem in tretjem kolu doseženi naslednji izidi.

II. kolo: Smailbegovič - Ciokaltea (Rom.) 1:0, Minič - Puc 0:1, Osmanagič - Cvetkov (Bolg.) 0:1, Trifunovič - Kozomara in Marič - Bogdanović remi ter Karaklajić - Udžvarlić prekinjeno.

III. kolo: Bogdanović-Smailbegović 0:1, Kozomara - Marič remi, Udživarlić - Trifunonjeno, Puc - Osmanagič prekinjeno, Ciokaltea - Minič 1:0.

Partija Cvetkov - Karaklajić je bila zelo borbena. Ob prekinitvi položaj ni jasen. Puc je ob prekinitvi v zmagovitem položaju.

Po III. kolu vodi Smailbegovič 2 (2) pred Pucem, 1,5 (1) in drugimi.

KINO ŠKEDENJ

predvaja danes 13. t. m. barvni film

«Kakor listje v vetru»

ROCK HUDSON in LAUREN BACAL

Kino na Opčinah

predvaja danes 13. t. m. ob 19. uri NA PROSTEM film:

«Ko zahaja sonce»

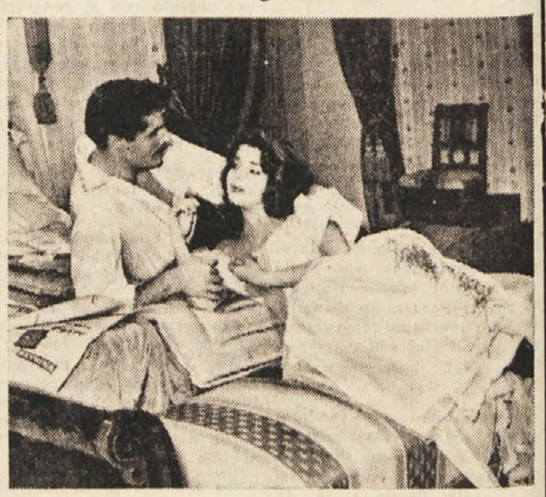

cinemascope

Igrajo:
MARIA FIORE, ABBE LANE, CARLO GIUFFRE

LOJZ KRAIGHER

KONTROLOR ŠKROBAR

Roman 52.

Blaten koleselj stoji pred pragom. V njem je ženska, s kozarcem v roki, in si sramežljivo briše usta. Poleg nje kozjebrad človek, pol kmetiški in pol gosposki, brzčas kak mešetar, s prekanjenimi očmi, od vina zardelimi lici. Na glavi nosi po fantovsko nazaj potisnjen rjav klobuk iz obdrgnjenega pliša. Za obledelim trakom nad cinkasto rozeto čepi in plapola cunjica frankfurtarske trobojnice. — Mešetarji so vsi nemškutarji. — Cigaro valja med zobmi in premetava vajeti iz roke v roko.

Rdečelas kmet ga vleče za rokav in sili vanj:

«Lisko kravo mi prodaj nazaj, pjè! Saj si me zadosti okrtačil. Čakaj, pjè! Sto ti dam, pjè! Tu imaš roko!»

Kozjebradec zagleda svétnika, pozdravi naglo in ponižno, sune nadležneža od sebe, iztrga ženi kozarec in ga vrže Mohoriču — plačal je bil že menda prej — pa požene naglo konja.

Oni pa kriči za njim:

«Primojduš, pjè! Slepar, pjè! Saj ne bo držalo pred gosposko! Ne bo, pjè!»

Pa se zaguglje proti svétniku, klanjajoč se z motnimi očmi in momljajoč vdano; klobuk tišči doli med kolena. A Mohorič ga prime pod pazduho in odvede v vežo. Tam ga sprejme mlada ženska, noseča in objokana; očitajoče ga pogleda in začne hitro šepetati vanj.

Nekaj ognjegascev v paradi pride naglo mimo. Eden zakliče Mohoriču:

«Obleci se že vendar, da ne zamudiš!»

«Takoj! Takoj!» Krčmar nas spremlja na vrt in si briše roke v predpasnik. Golorok je, a že v paradnih hlačah. «Danes je teater pri Pomočnici!» in se reži hihitajoč, na pol v zadregi, na pol iz vljudnosti.

«Kdaj imate? Ali so že gostje tu?» ga vpraša svétnik.

«Mislim. Ob štirih! Saj imam še časa!»

Pogledam vprašujoče Filipino. Ona se zasmeje nagajivo:

«Ali niste vedeli? Vsa gasilska društva iz okraja imajo neko skupno zborovanje tu. Pomočničarji se producirajo. Kajneda, gospod Mohorič? In pri Košarju je veselica s plesom.» Pa se obrne k svétnici: «Ampak to parado si ogledamo, gospôda? Od cerkve dol, s stopnišča se mora videti po celem trgu!»

Na vrtu je Sever s svojo ženo, z učiteljico Heleno in učiteljem Škamlecem. Mi prisedemo. Mohorička streže; on se kreta nerodno okoli svétnika in ne ve, ali bi ostal, ali bi že šel.

«Pojdite, pojdite, gospod Mohorič, da ne zamudite!»

«Oh, časa še dovolj!»

Mož ima težko vest; tu naj pusti doma slovensko družbo (poleg svétnika ni moglo šteti Posegarjevo nemškutarstvo, četudi je bil največ zaradi njega pogovor na polovico nemški) — naj pusti slovensko družbo in naj gre dol na nemčursko slavnost!?...

«Kaj je Roškariču? Ali bo zopet tožba z Vrbnikom?»

Mohorič se zareži veselo in razloži historijo:

Pijani kmetič izpred krčme je Roškarič od Sv. Bernarda. Na vozu je bil Vrbnik (on se podpisuje Werbnig), kupčevalec in razkosavalec kmetiških zemljišč. — Roškarič je oženjen s starikavo kmetico, letos pa je ponesrečil — z deklo, nosečo žensko v veži. V jezi je prodala žena polovico posestva Vrbniku in odšla od moža. Nato je moral prodati tudi on; a v pijanosti si je pozabil izgovoriti kako živinče, kaj orodja, kaka kola, nekaj drv, sena in drugih najpotrebnejših stvari. — Ti prekupčevalci opravljajo svoj posel le s pomočjo pijače, da laže obrnažijo zapale žrtve. — Roškarič je kupil majhno želarijo tam v bližini in se preselil z deklo. Ker pa mu je vsega manjkalo, je kupoval nazaj od Vrbnika, vse mnogo dražje. Tako je kupil konje za 1200 kron. A komaj jih je zopet imel, je izprevidel, da jih ne more vzdržati. Vrbnik jih je kupil vdrugič za 800 kron. Z drugimi stvarmi je šlo podobno. — Tako se je izvršila ta kupčija — s pijačo in obupom — v štiriindvajsetih urah. Dopoldne pa sta že bila pri Sv. Jedrti, vsak pri svojem odvetniku.

«Tako gre vedno!» zmaje svétnik z glavo. «V desetih letih ne bo več kmetij v teh krajih, če pojde to tako naprej. To je rokovnjaštvo, ne kupčija. In država gleda — poslanci spe...»

«Kako je kmet zabit!» se zaheheče zopet Mohorič. «Saj še ni dovolj oskuben! Tu pri meni je še silil v Vrbnika zaradi neke krave. Tam pa ga že toži — hehehe...»

«In Vrbnik zmaga pred sodiščem?» pogleda Sever vprašujoče.

«Kaj hočemo!» dvigne svétnik rameni in mišica na desnem licu mu začne utripati. Njegovo vitko, zleknjeno telo je vse nervozno, oči nemirne in roke nestrpne. Ogiblje se družbe in debat, ker ga vsaka stvar preveč razburi, v srcu pa mu vstajajo očitki, ker nima volje ne moči, da bi pomagal.

Mohorič se je odpravil z nerodnimi pokloni in še nerodnejšimi oprostitvami. Tudi mi smo se odločili, da gremo gledat gasilsko vajo. Čakali smo le Posegarja, ki je — morda nalašč — prav počasi južinal.

Gospa Melanija je obširno in natančno naročala večerjo — ocvrte piške. Včasih je nastavila lornjeto na mladega Škamleca ter ga fiksirala z dopadenjem. Sklonila se je k Filipini in ji šepnila:

«Was für ein schöner Bursche!»

Bil je resnično zal mladenič, s skoraj dekliško gladkimi lici. Vsak trenutek je stresel z glavo, da so mu padli dolgi kodri s čela nazaj po sencih. Pod golo brado se mu je šopirila ogromna pentlja.

Malone sem ga zavidal za lepoto, ker ga je tudi Filipina pogledala skoraj preveč ljubeznivo. Porogljivi moj kolega, ki si je nekdaj tudi kaj domišljeval na pridevek «der schöne Steuer-Milan», pa se ni vzdržal in se je obrnil k svétniku s polnimi usti in dovolj glasno:

«To je gospodična tam na koncu, ne?»

Svétnica zamahne z lornjeto proti njemu, bolj občudujoče kakor karajoče, pa ga zavrne v smehu:

«Daj, pospravi že, da se vzdignemo!»

Škamlec je bil zardel in je gledal proč. Obrnem se k njemu in trčim z njim:

«Bog nas živi, kar nas je lepših, in nas odreši grdih nevošljivcev!»

Škamlec je sicer zardel še bolj, a smeh je bil na naši strani.

Gospodična Helena je že ves čas nekam zamišljena.

«Ne; ampak Mohorič bi bil lahko doma ostal. Zakaj se sili v to nemškutarijo?»

«Aha!» zamahne Severca. «Doma ostal!? Njemu je več za lep pogled županov kakor za dvajset sodnih svétnikov.»

In Sever prikima resno:

«Osel gre samo enkrat na led!»

Pogledam ga; on pa se zasmeje:

«Haha, saj še takrat ni šel na led! Zbežal je, zvitorepec! — Predlanskim — pri občinskih volitvah... Takrat je bil nekaj navzkriž z županom. Prav on me je nahujskal, da sem agitiral za udeležbo. S samostanskimi gospodi smo se res zavzeli pri ljudeh. Ko bi bil Mohorič stal z nami — stal kot mož — en razred bi bil naš! Pa veste, kaj nam naredi kanalja? — Ob devetih sem bil še pri njem. Vedel sem, da mu je bilo srce zlezlo v hlače in da se nekaj kuja. V roko mi seže: Pridem! Jaz na cesto, on pa zadaj ven... Čez njive in čez travnike v svoj vrh k Ambrožu... Ni šel na led, kanalja!»

Helena se vznemiri:

«Zakaj pravite: na led?»

«On misli tako! Ves čas se že kesa, da je sploh kaj rogovilil. Prej je bil podžupan; takrat so ga vrgli ven... In zdaj se liže... Prihodnjič bo že spet v odboru!»

«Ali je to potem slovenska krčma? S kakšno pravico jo imenujemo tako?»

Helena je zardela od ogorčenja. Sever pa zmigne ravnodušno:

«Boljši sramežljiv nemškutar kakor...» pa se spomni navzočnosti Posegarjeve in umolkne.

Ta je poslušal z zlobno škodoželjnostjo in prežal name, če se izpozabim.

(Nadaljevanje sledi)